

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

İLAHİYAT FAKÜLTESİ

ÖĞRENCİLERİNİN KARMA VE AYRI

EĞİTİM-ÖĞRETİM ANLAYIŞI

(İĞDIR ÖRNEĞİ)

EYYÜP ENSARİ ÇİÇEKDAĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:

PROF. DR. HAYRİ ERTEN

KONYA-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

İLAHİYAT FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN KARMA VE AYRI
EĞİTİM-ÖĞRETİM ANLAYIŞI
(İĞDIR ÖRNEĞİ)

EYYÜP ENSARİ ÇİÇEKDAĞI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:
PROF. DR. HAYRİ ERTEN

KONYA-2019

ÖZET

İlahiyat fakültelerinde sürekli gündemde olan karma eğitim-öğretimin mi yoksa ayrı eğitim-öğretimin mi daha faydalı olacağına dair tartışmayı direk muhataplarına sorarak nedenlerini araştırıp çözüm yollarının bulunmasını amaçlayan çalışmamızda anket ve mülakat tekniklerinden faydalanılarak bulgulara ulaşılmıştır.

Çalışmanın ilk kısmında karma ve ayrı eğitim öğretim hakkında genel bilgilerin yanı sıra Avrupa ülkelerinde ve ülkemizdeki tarihçesine değinilmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında ise ilahiyat fakültesi öğrencilerinin konuya dair fikirleri, değerlendirme ve önerilerine yer verilerek bir sonuca ulaşılmıştır.

Çalışma ilahiyat fakültesinde okuyan öğrencilere yönelik gerçekleştirilmiş, veriler büyük bir titizlikle incelendikten sonra dikkatli bir şekilde değerlendirmeye alınmıştır. Öğrencilerin vermiş olduğu her bir cevap araştırmaya dâhil edilmiş, herhangi bir cevap göz ardı edilmemiştir.

Sonuç kısmında çalışma neticesinde ortaya çıkan görüşler sunulmuş ve probleme dair farkındalık oluşturabilecek durumlar vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler:

İlahiyat, karma, ayrı, eğitim, öğretim

İÇİNDEKİLER

Tablolar Listesi	iii
Önsöz	iv
Giriş	1
I. Araştırmanın Konusu.....	1
II. Araştırmanın Önemi ve Amacı	2
III. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri	3

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUMSAL CİNSİYET VE DİN KAVRAMLARININ EĞİTİM BOYUTU

1.1. Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim	4
1.2. Din ve Eğitim.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KARMA VE AYRI EĞİTİM- ÖĞRETİM MODELİ

2.1. Karma Eğitim-Öğretim.....	8
2.2. Ayrı Eğitim-Öğretim.....	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDE KARMA YA DA AYRI EĞİTİM-ÖĞRETİM ÜZERİNE BULGULAR

3.1. Karma ve Ayrı Eğitim Üzerine Anket Bulguları	24
3.1.1.Karma Eğitim-Öğretim Üzerine Anket Bulguları	30
3.1.2.Ayrı Eğitim-Öğretim Üzerine Anket Bulguları	40
3.2. Karma ve Ayrı Eğitim Öğretim Üzerine Anket Sonuçlarının Ortak Değerlendirilmesi.....	51
3.3. Karma ve Ayrı Eğitim-Öğretim Üzerine Mülakat Bulguları.....	53
3.3.1.Karma Eğitim-Öğretim Üzerine Öğrencilerin Mülakat Bulguları	54
3.3.2.Ayrı Eğitim-Öğretim Üzerine Öğrencilerin Mülakat Bulguları	59
Sonuç	63
Kaynakça	69
Ekler.....	71

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Örneklemdaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları.....	25
Tablo 2. Örneklemdaki öğrencilerin ikamet yerlerine göre dağılımları	26
Tablo3.Örneklemdaki öğrencilerin ilahiyat fakültesini tercih nedenlerine göre dağılımları	27
Tablo 4. Örneklemdaki öğrencilerin dini eğitimlerini ilk nerede aldıklarının dağılımları.....	28
Tablo5.Örneklemdaki öğrenci velilerinin eğitim durumlarının dağılımları.....	29
Tablo 6. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin gerçek hayata daha sağlıklı hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	30
Tablo 7. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	31
Tablo 8. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli ile rekabet sağlanarak başarı oranı artmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	32
Tablo 9. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli toplumsal cinsiyetin oluşmasına olumlu katkıda bulunmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	33
Tablo 10. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin kız/erkek farklılıklarının göz ardı edilmesine neden olur.’ yargısı ile ilgili dağılımı	34
Tablo 11. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	35
Tablo 12. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli, cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmakta ve öğrencinin daha başarılı olmasını sağlamaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	36
Tablo 13. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin eşit haklara sahip olduklarını göstermektedir.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	37
Tablo 14. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin; öğretmen ve arkadaşlarına karşı olumsuz ahlaki tutum oluşturmalarına engel olur.’ yargısı ile ilgili dağılımı	38
Tablo 15. Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin karşı cinslerine karşı daha saygılı davranışlar ve orantılı tutumlar göstermesini sağlar.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	39
Tablo 16. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli eğitimi daha verimli hale getirmektedir.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	40
Tablo 17. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli muhafazakâr ailelerin çocuklarını okula gönderme oranını artırmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	41
Tablo 18. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmelerini sağlamaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	42
Tablo 19. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli; meslek derslerine (Kur’an’ı Kerim, Fıkıh vb.) daha rahat katılım sağlayarak başarıyı artırmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	43
Tablo 20. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli ile çekingen ve utangaç öğrenciler daha aktif olabilmektedir.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	44

Tablo 21. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli ile karşı cinslerin duygusal yaşantılarının derslerinde başarısız olmalarına mâni olunmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı	45
Tablo 22. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli dini açıdan daha uygundur.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	46
Tablo 23. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli öğrencilerin daha güvende olmalarını sağlar.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	47
Tablo 24. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli öğrencilerin özgüven kazanmalarına katkıda bulunur.’ yargısı ile ilgili dağılımı	48
Tablo 25. Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli özellikle ergenlik çağındaki gençlerin duygusal tavırlarını kontrol etmekte büyük katkı sağlamaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	49
Tablo 26. Örneklemin ‘İlahiyat fakültesi tercihinde, fakültede ayrı ya da karma eğitim-öğretim uygulanıp uygulanmadığını dikkate aldım.’ yargısı ile ilgili dağılımı.....	50

ÖNSÖZ

Eğitimin sistemli hale gelerek, kurumlarda verilmeye başlaması ile beraber eğitim ortamlarında öğrencilerin karma mı yoksa ayrı mı eğitim görmesi gerektiği konusu her zaman gündemdeki yerini korumuş ve korumaya devam etmektedir. Özellikle muhafazakâr kesim tarafından dini hassasiyetler dile getirilerek ayrı eğitim verilmesi gerektiği savunulurken, toplumda; karma eğitim uygulamasının olması gerektiğini savunan kesim de azımsanmayacak kadar fazladır.

Ülkemizde dini eğitimin ağırlıklı olarak verildiği İmam Hatip Liseleri ve İlahiyat Fakültelerinde de bu konu gündemdeki sıcaklığını her zaman korumuştur. İmam hatip liselerinde ve ilahiyat fakültelerinde ayrı ya da karma eğitim-öğretim arasından hangisinin seçileceği hep tartışma konusu olmuştur. Dini eğitim kurumları içerisinde yer alan eğitimci ve öğrencilerin bu hususa dair görüşleri de büyük merak uyandırmıştır.

Özellikle günümüz bazı ilahiyat fakültelerinde uygulamaya geçirilen ayrı eğitim-öğretim modeli, bu fakültelerde eğitim gören öğrencileri ve eğitim veren akademisyenleri fikir ayrımına götürmüştür.

İlahiyat fakültesini tercih eden öğrencilerin çoğunluğunun imam hatip lisesi mezunu olmaları ve imam hatip liselerinde genel olarak uygulanan ayrı eğitim-öğretim modelinin öğrencilerin ilahiyat fakültesinde de ayrı eğitim-öğretim modelini savunmalarına neden olup olmadığı, aynı zamanda imam hatip lisesinden farklı bir liseden mezun olan öğrencilerin konuya dair fikirlerinin alınmasının konunun direk muhataplarınca değerlendirilmesi bakımından faydalı olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle çalışma; ilahiyat fakültesindeki öğrencilerin konu üzerindeki düşüncelerini analiz etmek üzere gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada karma ve ayrı eğitimin gerek batıdaki gerekse ülkemizdeki örneklerine bakılarak tarihçelerine değinilmiştir. Konuyla alakalı olabilecek çeşitli kurumların yapmış oldukları araştırmalardan da yararlanılmıştır.

Karma ve ayrı eğitim modellerinin öğrencilerde; sosyalleşme, iletişim, sosyal ilişki kurabilme becerileri, yaratıcı ve sorgulayıcı fikir üretebilme, fikir ayrılıkları, cinsiyet özelliklerini fark edebilme ve bunların eğitime yansımaları gibi konulara etkileri üzerinde durulmuştur. Bu eğitim şekillerinin, ahlaki yozlaşmaya neden olup olmadığına dair düşüncelere de yer verilmiştir.

Çalışmamız esnasında katkı sağlayan Iğdır İlahiyat Fakültesi Dekan Yardımcısı Dr. Öğretim Üyesi Mirpenç AKŞİT'e, Iğdır İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Emel SÜNTER'e ve öğrencilerine teşekkür ederim. Ayrıca; araştırmamızın her aşamasında ve her konuda yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Hayri ERTEN'e teşekkür ederim.

Eyyüp Ensari ÇİÇEKDAĞI,

Iğdır / 2019

GİRİŞ

I. Araştırmanın Konusu

Eğitim-öğretim, insanın hayatında adeta nefes alıp vermesi gibi çoğu zaman farkında olmadan yaptığı hayati meselelerinden birisi gibidir. İstese de istemese de insan doğumundan sonra çeşitli konularda öğrenmeler gerçekleştirmekte ve bunları kalıcı hale getirmektedir. İnsan; özellikle eğitim-öğretim eylemini formal olarak gerçekleştirmeye başladığı zaman sosyalleşme konusunda kaçınılmaz bir gerçekle karşı karşıya kalmaktadır. Hayatın içinden kendisini her ne kadar soyutlamaya çalışan birisi bile eğitim-öğretim ortamına girdiğinde insanlarla muhatap olmakta, iletişim kurmakta ve sosyalleşmeye başlamaktadır. Eğitim-öğretim ortamında başlayan bu kaçınılmaz sosyalleşme; eğitim ortamlarının farklılığına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu çeşitliliklerden bir tanesi olan karma veya ayrı eğitim ortamları içerisinde insanların sosyalleşmelerinin nasıl etkileniyor ve nasıl şekilleniyor sorusu özellikle muhafazakâr toplum yapılarında her zaman merak konusu olmuş ve olmaya devam etmektedir. Bu merak, karma veya ayrı eğitim ortamlarının erkek ya da kadının kişiliklerinin oluşmasında ve gelişmesinde ne tür etkilerinin olduğu sorusu etrafında yoğunlaşmaktadır. Bu nedenle araştırmada; din eğitimi alan öğrencilerin bu konuda ne düşündükleri, anlayışlarının nasıl olduğu konu edinilmiştir.

Özellikle; eğitimin şekli, yeri, tarzı konusundaki tartışmalar her zaman gündemde olmuş; uç noktadaki inançlara sahip bireyler, kimi zaman kız çocuklarının ya da daha genel manada kadınların eğitimden veya eğitim ortamlarından uzak kalmaları gerektiğini savunmuşlardır. Daha itidalli yaklaşan kimi kesim de kadın ve erkeğin aynı ortamda eğitim görmemeleri konusunda fikir beyan etmişlerdir.

Kadın ve erkeğin aynı ortamda eğitim görmesinin dinen mahsurunun olup olmaması konusu her zaman gündemdeki sıcaklığını koruyan ve ihtilaflara neden olan bir konu olarak karşımızda durmaya devam etmektedir.

İşte bu araştırma; ilahiyat fakültelerinde eğitim gören öğrencilerin, karma ya da ayrı eğitim-öğretim üzerindeki düşüncelerinin değerlendirilmesi üzerine

yapılmıştır. Çalışmanın yapılmasında özellikle gündemi oldukça meşgul eden ilahiyat fakültelerinde karma eğitim-öğretim modelinin mi yoksa ayrı eğitim-öğretim modelinin mi uygulanmasının daha faydalı olacağı tartışmalarıyla beraber, ilahiyat fakültesinde eğitim gören öğrencilerin konuya dair fikirlerini, imam hatip lisesinde almış oldukları eğitimle ilişkilendirip ilişkilendirmedikleri konusu dayanak olmuştur.

II. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Günümüzde artan ilahiyat fakültelerinin sayısı ve buna bağlı olarak artan ilahiyatçı öğrenci sayısıyla beraber toplumun her alanında ve kesiminde yer alan ilahiyatçı bireylerin düşünce yapılarının; bu bireylerin yetişme tarzlarıyla mı, yoksa kendilerine verilen eğitimle mi alakalı olduğu üzerinde fikirler belirtilmekte; ilahiyatçı bireylerin toplum içerisindeki sosyalleşme durumları çeşitli kesimler tarafından sürekli gündeme getirilmektedir. Ülkemizdeki ilahiyat fakültelerinin hatırı sayılır çoğunluğunun ayrı eğitim ortamlarında öğretime devam ettiği göz önünde bulundurularak bu durumun ilahiyatçı bireylere; sosyal toplum içerisinde pozitif ve negatif olarak ne gibi getirileri olduğu tartışılmaktadır.

Bu nedenle araştırmamızın önemi, ilahiyat fakültelerinde ayrı eğitim-öğretim modelinin mi yoksa karma eğitim-öğretim modelinin mi daha faydalı olacağına dair fikir sahibi olabilmekle beraber; ilerleyen zamanda iş hayatına atılmak isteyen ilahiyat fakültesi öğrencilerinin uygulanan ayrı ya da karma eğitim-öğretim modellerinden iş hayatlarında ve okul sonrası yaşantılarında etkilenip etkilenmedikleri, etkileniyorlar ise ne derece etkilendiklerini tespit etmek araştırmamızın amacıdır ve önemini teşkil etmektedir. İlahiyat fakültesindeki öğrencilerin konuya dair fikirlerinin tespit edilmesi araştırmamızın amaçları arasında yer almaktadır.

Bu konuda araştırma yapmamıza neden olan mesele; ilahiyat fakültesi öğrencilerinin konuya dair fikir ayrılıklarına düşmüş olmalarıdır. Bu fikir ayrılığının nasıl giderilip giderilemeyeceği, öğrenciler arasındaki olumlu ve olumsuz görüşlerin hangi noktalarda olduğunun değerlendirilmeye alınması araştırmamız için önem arz eden konular olmuştur.

III. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri

Yukarıda bahsettiğimiz önem ve gerekçeler ışığında ilahiyatçı bireylerin eğitim-öğretim ve ardından iş hayatlarındaki sosyalleşme süreçleriyle alakalı yapacağımız çalışmada, kullanacağımız yöntem ve tekniklerde büyük bir önem ve hassasiyet konusu olarak karşımıza çıkmıştır. Her ne kadar bir fakülteyi incelemeye alacak olsak da bu çalışmada ilahiyat fakültelerinin genelini kapsayacak şekilde ve konuyu ciddi manada yapıcı sonuçlara götürecek bir grupta çalışma zarurietini doğmuştur.

Bu nedenle sağlıklı ve genellenebilir sonuçlar alabilmek için araştırma yapılırken anket ve mülakat tekniklerinden yararlanılmıştır. Anket ve mülakat sonuçlarıyla beraber konuyla ilgili çeşitli eser ve makaleler de incelenerek değerlendirilmede bulunulmuştur.

Araştırma evreni Iğdır İlahiyat Fakültesi öğrencileridir. Örneklemimiz ise; bu fakültedeki üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Anket uygulaması için okuldaki üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden küme örnekleme metodu ile örneklem oluşturulmuştur. Burada araştırma örnekleminin önemli bir özelliğini belirtmekte yarar vardır. Örneklemin üçüncü ve dördüncü sınıflardan oluşturulmasının başlıca etkeni, bu öğrencilerin eğitimleri sürecinde hem karma hem de ayrı eğitim almaları ve konuya dair daha yapıcı değerlendirmelerde bulunabilecek olmalarıdır. Mülakat için de öğrencilerden random örnekleme metodu ile örneklem oluşturulmuştur.

Araştırmanın konusu ile alakalı bulgular bulunurken anket ve mülakat tekniğinden faydalanılmıştır. Anketler, araştırma örneklemini içerisindeki öğrencilerin yarısına uygulanmış; mülakat soruları ise yine örneklem içerisinde random olarak seçilen öğrencilere uygulanmıştır.

Anket; İlahiyat fakültesinde okuyan 110'u kız, 108'i erkek toplam 218 öğrenciye uygulanmıştır. Mülakatlar ise 15'i kız, 15'i erkek toplam 30 öğrenciye uygulanmıştır. Anket ve mülakat sorularına verilen cevaplar tek tek titizlikle incelenerek değerlendirilmiş ve buna göre bir sonuca ulaşılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM:

TOPLUMSAL CİNSİYET VE DİN KAVRAMLARININ EĞİTİM BOYUTU

1.1. Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim

Toplumun yapısına şekil veren en önemli etkenlerden birisi hatta en önemlisi olan eğitimi ve eğitimle toplum arasındaki ilişkiyi inceleyen eğitim sosyolojisini ayrıca cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarını en azından tanımsal olarak bilmek; konumuzu incelerken bizlere yol göstermesi açısından rehber olacaktır.

Eğitim, toplumun sosyal kurumlarından bir tanesidir. Her çocuk belirli bir aile içinde doğar, belirli bir sosyal tabakanın dilini ve görgü kurallarını öğrenir, bir köy veya şehir ortamında büyür, ilkokulda ve öğretim sisteminin diğer okullarında okur. Eğitimden bahsedildiğinde, genellikle, eğitim işine eğitimci ve öğrenci olarak katılanlar; öğretmenler ve öğrenciler, çocuklar ve gençler, anaokulu öğretmen ve bakıcıları, çıraklar ve ustalar, anne babalar ve okul yöneticileri vs. akla gelir. Yani eğitim deyince ilk akla gelen, eğitici ile eğitilenler arasındaki kişisel ilişkilere¹ Eğitim sosyolojisi ise diğer davranış bilimlerinden eğitim antropolojisi, eğitsel psikoloji ve klinik ve medikal psikoloji ile yakından ilişkilidir.²

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere eğitim, okul dediğimiz zaman ana unsur yine insana dolayısıyla da insanın tabii özelliklerinden olan cinsiyete gitmektedir. Bu bağlamda cinsiyetin ve toplumsal cinsiyet kavramlarının bilinmesi ve bunu eğitim ortamları ile özümsemesi de önemli bir noktayı oluşturmaktadır.

Cinsiyet kavramı, insanların doğuştan getirmiş oldukları fiziksel ve biyolojik bir özellik olarak tanımlanır ve insanları erkek ve kadın şeklinde iki cins ayırır. Bu durum bir ayırım olmanın ötesinde canlıların üremesini mümkün kılan bir farklılaşma olarak değerlendirilir.³

¹ Mustafa Ergün, *Eğitim Sosyolojisi* (3.Baskı), Ankara: Ocak Yayınları, 1994, sayfa 2

² Mahmut Tezcan, *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 150, 1985, sayfa 15

³ Harun Tunç, "Toplumsal Cinsiyet Farklılaşması Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Erkeklerin Küpe Takması Örneği", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 7, 2014, Sayı: 33, sayfa 610

Toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eder. Toplumsal cinsiyet biyolojik farklılıklardan dolayı değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili tanımlanır. Toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin toplumsal ve kültürel olarak belirlenen toplumsal rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir.⁴

Bunun yanında İslam dininde cinsiyet rolleri ve kimlikleri tanınmış ancak konu kültürel olarak değerlendirildiği için çok fazla ayrıntıya girilerek herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.⁵

Her ne kadar tanımlarında ayrıştırma olarak görülmemesi gerekliliği vurgulansa da toplumlarda kadınlar ve erkekler arasında cinsiyet farklılıkları çoğu zaman ayrışmalara gitmiş hatta roller bakımından cinsiyet ayrımcılığına neden olmuştur. Bu ayrımcılığın olduğu düşünülen kurumlardan biriside eğitim kurumlarıdır. Eğitim sisteminde cinsiyet ayrımcılığı, bireylerin cinsiyetleri yüzünden eğitim olanaklarından yoksun kalması biçiminde ortaya çıkmaktadır. Geçmişte, geleneksel olarak sosyalleşme sürecinde erkek çocuklarının eğitim alıp, iş sahibi olmaları bir sosyal değer olarak aktarılmışken; kızların evde kalıp ev işleriyle ilgilenmesini teşvik eden eğitim sistemi oluşturulmuştur.⁶

Eğitimde cinsiyet ayrımcılığının olduğunu düşünenler bu durumun ya kız çocuklarının okullara gönderilmemesi, ya da kız ve erkeğin ayrı ortamlarda eğitim görmesi için ayrılmaları ile ortaya çıktığını savunmaktadırlar.

Eğitimde gerçekten cinsiyetinden ya da toplumsal cinsiyetinden dolayı fırsat eşitsizliğiyle karşılaşan insanların olup olmadığı tarih boyunca hep merak konusu olmuş ve olmaya da devam edecektir.

⁴ Tunç, Adı Geçen Eser, sayfa 610

⁵ Tunç, Adı Geçen Eser, sayfa 615

⁶ Sevda Demirbilek, "Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açısından Değerlendirilmesi", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 44, 2007, Sayı:511, sayfa 21

1.2.Din ve Eğitim

Toplumların varlığını ve sürekliliğini sağlayıcı en büyük etken şüphesiz ki eğitimidir. Eğitimsiz bir toplum ya da daha özelinde insan en basit yaşamsal etkinliklerini dahi yerine getiremeyecek ve neticede insan da toplum da yok olmaya mahkûm olacaktır. İnsan ve toplumun özünde formal de olsa informal de olsa bir eğitim gerçeği yatmaktadır. Eğitim, geniş kapsamlı bir tanım olup değişik şekillerde tanımlanabilmektedir. Örneğin; Durkheim'e göre eğitim, "çocukta fiziksel, entelektüel ve ahlaki hallerin uyandırılması, geliştirilmesi faaliyeti"; Gökalp'e göre, "bir cemiyette yetişmiş neslin henüz henüz yetişmekte olan nesle fikirlerini ve hislerini aktarması" ve Lester Smith'e göre, "her neslin kendisinden sonra gelecek olanlara, o güne kadar ulaşmış gelişme merhalesini koruma ve yükseltme niteliği kazandırmak amacıyla aktardığı kültürdür" şeklinde tanımlanmaktadır.⁷ Tanımlarda da geçtiği üzere eğitim; nesillerin kültür, bilgi ve birikim aktarımı olarak da zikredilebilir. Bu kültür, bilgi ve birikimler toplumların tarihlerine bakıldığında genellikle din ile beraber ya da dinin aracılığı ile olmuştur. Bundan dolayıdır ki; insan ve toplumun tabii yapısı içerisinde, eğitim gibi din de yerini almaktadır. Bu nedenle din ve eğitim ayrılmaz iki unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Geçmiş dönemlerden süregelen bir anlayış olan dinin eğitimden uzak tutulması düşüncesi; yanlış din anlayışlarının eğitimin maksadından uzaklaşmaması açısından haklı bir gerekçe olarak görülse de eğitimin dinle zorunlu olarak doğrudan veya dolaylı münasebetinin olduğu gerçeğini değiştirememektedir. Çünkü eğitim, akademik olduğu kadar dini ve ahlaki değerlerin de bir ifadesidir.⁸

Demek oluyor ki; toplum ve insan için eğitim ve din iki vazgeçilmez etkindir ve her insanın istisnasız eğitim alması ve eğitimin içerisinde bulunması elzem bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim dinlerin hepsinde eğitim ön planda tutulmuş, dinin en temel gayelerinden birisi olarak görülmüştür. Bu konuda İslam dininin temel kaynaklarından olan Kur'an'ı Kerim, 'Yaratan Rabb'inin adıyla oku.'⁹ ayeti ile inmeye başlamış ve yine Kur'an'ı Kerim'de birçok yerde eğitimin

⁷ Niyazi Akyüz, İhsan Çapcıoğlu, *Ana Bakışlarıyla Din Sosyolojisi*, 2013, sayfa 335

⁸ Akyüz-Çapcıoğlu, *Adı geçen eser*, 2013, sayfa 337

⁹ Yayına Hazırlama Komisyonu, *Kuramı Kerim Meali*, Alak Suresi /1, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları:1217, 2017, sayfa 650

üstünlüğüne işaret edilmiştir. Aynı şekilde İslam dininin temel kaynaklarından olan hadislerde de Hazreti Peygamber, ilim öğrenmenin önemini oldukça açık bir şekilde vurgulamıştır. Öyle ki bir Hadis'i Şerif'te "İlim öğrenmek, kadın-erkek her Müslüman'a farzdır."¹⁰ diyerek her insan için ilim öğrenmenin gerekliliğini dile getirmiştir.

Dinlerin eğitim konusunda; cinsiyet, yaş, konum ayırt etmeksizin her insanı teşvik edişi; tüm din ve toplumlarda olduğu gibi İslam dininde ve toplumumuzda da önemli bir yere sahip olmaya devam etmektedir. Eğitimin dini inançlarla özdeş olması görüşüne sahip kimseler içinde bu durum farklı konularda fikir ayrılıklarına neden olabilmektedir.

Daha muhafazakâr olan kesimler için kadın ve erkek asla aynı ortamda bulunmamalı; eğer bu tür bir ortam sunan eğitim kurumları var ise gerekirse eğitimden vazgeçilmeli iken kimi dini kesimlerde ise itidalli bir yol bularak eğitimin karma ya da ayrı eğitim fark etmeksizin devam etmesi gerekliliğinin savunulduğu görülmektedir. Bu fikir ayrılıklarının yapıcı çözümler bulunana kadar devam edeceği kaçınılmaz bir gerçek olarak görünmektedir.

¹⁰ Ebû Dâvud, *İlim* 1; Tirmizî, *İlim* 19, Hadis no: 2822; İbn Mâce, *Mukaddime* 17, Hadis no: 223

İKİNCİ BÖLÜM:

KARMA VE AYRI EĞİTİM-ÖĞRETİM MODELİ

2.1. Karma Eğitim-Öğretim

Karma eğitim; erkek ve kız öğrencilerin aynı okulda ve dersliklerde birlikte öğrenim görmesi şeklinde icra edilen eğitim modelidir.¹¹ Karma eğitim, kadın ve erkek arası bir ilişkiyi ifade ettiğinden genellikle düşünce ve inancın alanını belirlediği bir alan olmaktadır. Bu sebeple karma eğitimin belirleyici unsuru ne ekonomik ne de başka bir sebeptir, çoğu kez yalnızca dindir. Pek çok ülke ve milletin tarihi incelendiğinde, öteden beri tek cinsiyete bağlı eğitimin tercih edildiği görülmektedir.¹²

1999 yılında Türkiye’de karma eğitim politikası, artık bir tercih olmaktan çok zorunluluk haline getirilmiştir. Aynı yıllarda Amerika, Kanada ve Avrupa ülkelerinde karma eğitim politikasının verimliliği ve bu politikanın öğrencilerin başarısını nasıl etkilediği ölçülüp tartışılmaya başlanmış ve hatta bazı okullarda kaldırılmışken, Türkiye’de ise yasal hale getirilmiştir.¹³

Ülkemizde karma eğitimin tarihine bakıldığında, 1927 yılında Orta Öğretim Dairesi, karma eğitimi öngören bir tasarı hazırlamış ve Talim Terbiye Dairesi’nin karşı çıkmasına rağmen Maarif Vekili Mustafa Necati tarafından karma eğitim uygulamasına başlanmıştır. Türkiye’de bazı istisnaları ile beraber 1999-2000 yılından itibaren bütün eğitim kurumlarında karma eğitim uygulama zorunluluğu getirilmiştir.¹⁴ Bu zorunluluğun temelinde, cinsiyet eşitliğini desteklemek ve her iki cinse de eşit eğitim erişimi sağlamak fikri yatmaktadır.¹⁵

Karma eğitim 1973’te kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 15. Maddesinde Milli Eğitimin Temel İlkelerinden birisi olarak

¹¹ Nadir Sönmez, “Dünya Karma Eğitimden Vazgeçiyor”, *Özlenen Rehber*, Sayı 129, 2013

¹² Şakir Gözütok, “Batı ve İslam Medeniyetinde Karma Eğitim”, *Marife*, 2012, sayfa 94

¹³ Ahmet Özer, “Türkiye’de ve Dünyada Karma Eğitim”, *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 4

¹⁴ Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, Geçici Madde 8, 9.9.1999/23811, Resmî Gazete, (EKİM 1999/2505)

¹⁵ Gözütok, Adı Geçen Eser, 2012, sayfa 94

belirlenmiştir. Kanuna göre; ‘Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorluklarına göre bazı okullar yalnız kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.’ ifadesi yer almıştır. Dolayısıyla Cumhuriyet tarihi boyunca ilkokullarda yani 11 yaşına kadar karma eğitim uygulanmış, ortaokul ve lisede ise kız ve erkekler için ayrı okullar açılabilmiştir.

Bu uygulama muhafazakâr ve dindar kesimdeki ailelerin hoşuna gitmemiş, çocuklarını bu uygulamaya göre eğitim veren okullara göndermemişler ve karma eğitimi yadırgamış ve benimsememişlerdir. Bu uygulama zamanla kız çocuklarının okullardan uzaklaştırılmasına belki de bilgisizliğe ve bağnazlaşmalarına doğru sürüklenmelerine neden olmuştur. Peki, gerçekten İslam dininde karma eğitimden başka bir imkân yoksa kız çocuklarının eğitimden uzaklaştırılması mı gerekiyor? Bu sorunun cevabını Hazreti Peygamber dönemine giderek aramakta fayda var. İslam peygamberinin kadınların eğitimine ve bir özelliği de eğitim merkezi olan mescitlere devamlılığı hususundaki hassasiyetiyle beraber Mescid-i Nebevi’nin erkeklere tahsis edilen ve çok iyi bilenen ‘Suffa’ diye adlandırılan meşhur mekândan ayrı olarak, ayrıca kadınlara ait bir Suffa’nın da varlığı açıkça anlaşılmaktadır. Aynı zamanda kadınların kendilerine ayrılan yerde otururken peygamberi görebildikleri ve muhtemelen yüksek olmayan çitlerle mescitten ayrılan özel bir bölme olduğunu ortaya koymaktadır.¹⁶ Bunun yanı sıra kadınların mescitte yapılan sohbet ve derslerde anlamadıkları şeyleri çekinmeden erkek sahabelerinde duyacakları şekilde soruyor olabilmeleri, İslam’ın ilk yıllarında kadınların eğitimden ya da erkeklerin olduğu eğitim ortamlarından uzaklaştırılmadıklarını göstermektedir. Fakat zaman geçtikçe kadınlar sadece mescitten değil doğal olarak eğitimden de uzaklaştırılmaya başlanmıştır. Öyle ki, İmam Ahmed bin Hanbel, peygamber zamanında kadınların rahatlıkla erkeklerle birlikte aynı mescitte oturduklarını, fakat hicri üçüncü asrın ortalarında ise kadının bir parmağını bile göstermesinin fitne sayıldığını nakletmektedir.¹⁷ Zamanla İslam tarihinde kadınların mescide gitmeleri fitne oluşmasına neden olabileceği gerekçesi ile engellenmiş ve neticede kadınlara ait özel

¹⁶ Şakir Gözütok, *Kadınlara da Farzdır*, 2017, sayfa 56-57

¹⁷ Gözütok, *Adı geçen eser*, 2017, sayfa 70

eğitim-öğretim kurumlarının da oluşturulmaması, mescitlerden uzaklaşan kadınların cehaletin karanlığına düşmesine neden olmuştur.¹⁸

Batıda uygulanan karma eğitime bakılacak olursa; öğrencilerin başarılarının düşmeye başlaması, kız ve erkek öğrenciler arasında küçük yaşta çıkmaya başlayan sorunlar batı ölkelerini çözümleri aramaya yönelmiş ve karma eğitim modelinin gözden geçirilmesi gündeme gelmiştir. Bu konunun gündeme gelmesinde elbette geçerli nedenler de bulunmaktadır. Uyuşturucu gibi zararlı maddelerin kullanılması, karma eğitim veren kurumlarda hamile kalan çocukların sayısının artmaya başlaması gibi nedenler, batı ölkelerini harekete geçirmiştir. Bu gibi konuların gündeme gelmesiyle; karma eğitimin bir çok soruna yol açtığı görölmüş, kız ve erkek öğrenciler için ayrı sınıflar hatta ayrı okullar açılması tavsiye edilmiştir.

Amerika'nın bazı eyaletlerinde bu uygulamanın hayata geçirilmesiyle eğitimde kalitenin arttığını gören pek çok okul, ayrı sınıflar açmaya başlamışlardır. 1995 yılında 3 devlet okulunda yürütölen ayrı eğitim uygulaması, 2007'de 253 okula çıkmıştır. 51 okulda ise tamamen ya kız ya da erkek öğrencilerin eğitim gördüğü bilinmektedir. 2007'de 200 okulda daha, kız-erkek öğrencilerin farklı ve ayrı yerlerde eğitim almaları için girişimlerde bulunulmuştur.¹⁹

Kendi coğrafyamıza baktığımızda Osmanlı Devleti'nde II. Abdülhamit döneminde anayasanın 15. 16. 110. ve 114. maddelerinde, mevcut yasal düzenlemelere uygun olmak şartıyla eğitim-öğretimin serbest olduğu, mekteplerin devletin sorumluluğu altında belirtilerek ilköğretim bütün tebaa için zorunlu hale getirilmiştir.²⁰ Bunun neticesinde II. Abdülhamit döneminin sonlarına doğru, 1907-1908 (1323-1324) yıllarına ait bir istatistik mecmuasında yer verilen bilgilere göre İstanbul'da 7'si erkek, 13'ü kız, 254'ü muhtelit (karma) toplam 274 iptidai mektebinde 9825 erkek, 7789 kız talebe öğrenim görmekte, İstanbul dışında ise 2554'ü erkek, 203'ü kız, 2388 muhtelit (karma) olmak üzere toplam 5145 iptidai mektebinde 162.859'u erkek, 43.661'i kız toplam 206.520 talebe öğrenim

¹⁸ Gözütok, Adı geöen eser, 2017, sayfa 71

¹⁹ İdris Gürsoy, "ABD Kız-erkek Ayrı Eğitimi Teşvik Ediyor", *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 5

²⁰ Zeki Salih Zengin, *II. Abdülhamit Dönemi Örgün Eğitim Kurumlarında Din Eğitimi ve Öğretimi*, 2009, sayfa 34-35

görmüştür.²¹ Ama bu işleyiş eğitim-öğretim sürecinin ilerleyen safhalarında devam etmemiş ve kızlar için ayrı erkekler için ayrı eğitim kurumları tahsis edilmiştir. Sadece yükseköğretimde misal verebileceğimiz tek örnek, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde 1903 senesinde İlahiyat Fakültesine kayıt yaptıran bir kız öğrenciyeye rastlanmaktadır. Bu öğrencinin de kaydının devamsızlık yüzünden silindiği bilgisi yer almaktadır.²²

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ise ülkemizde 2000- 2001 eğitim-öğretim yılının başında Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu tarafından bütün okullara ve kurslara karma eğitim mecburiyeti getirilmiş ve aynı sene Almanya'nın tanınan dergilerinden *Der Spiegel*'de 'Yüzyılın en büyük pedagojik yanlışı: Karma Eğitim Karaya Oturdu.' başlığıyla konu gündeme taşınmıştır. Yine aynı sene Kuzey Rheinwestafalen eyaletinin Sosyal Demokrat olan Eğitim ve Bilim Bakanı Gabriele Behler, okullara birer yazı göndererek, imkânları ölçüsünde ve kademe olarak ayrı eğitime geçmelerini emretti.²³

Batıda bu tartışmalar gündeme gelirken kesin bir sonuca ulaşılamamış, karma eğitime karşı çıkanlar olduğu kadar karma eğitime destek veren bir kesimde olmuştur. Karma eğitime karşı çıkan kesimde, din etkisinin bulunduğu yadsınamaz bir gerçektir. Gerek batıda olsun gerekse ülkemizde olsun, din ve dindar kesimlerin bu konu üzerindeki etkileri azımsanamayacak derecede yüksektir. Batıda Ortodoks Yahudiler ve Katolik Hıristiyanlar karma eğitime sıcak bakmazken, ülkemizde de benzer davranış tutumlarıyla karşılaşmaktadır. Dindar ve muhafazakâr kesimden olan insanlar karma eğitime karşı bir tavır takınmış ve çocuklarının bu gibi eğitim veren kurumlarda eğitim almalarını istememişlerdir.

Peki, karma eğitimin olumlu ya da olumsuz yönleri var mı? Varsa bunlar eğitimde başarı oranını etkiliyor mu? ABD' de 2008 yılında Stetson Üniversitesi'nin yürüttüğü bir araştırma sonucuna bakıldığında bütün eğitim olanaklarının da eşit

²¹Zengin, Adı geçen eser, 2009, sayfa 41

²²Zeki Salih Zengin, *Medreseden Darülfünuna Türkiye'de Yüksek Din Eğitimi*, 2011, sayfa 124

²³ Ali Erkan Kavaklı, 'Yüz Yılın Pedagojik Yanlışı Karma Eğitim Sorgulanıyor', *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 39

koşullarda olmasına rağmen karma okulda okuyan erkeklerin başarısının ayrı okulda okuyan erkek öğrencilere nazaran daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.²⁴

Karma eğitim veren okullara bakıldığında öğretmenlerin genel olarak karşılaştıkları sorunlar arasında; öğrenci motivasyonu, davranışı, sınıf yönetimi ve disiplin görünmektedir. Özellikle motivasyon konusunda kız erkek arasında ayrı sınıflarda okuyan öğrencilerin daha verimli oldukları gözlemlenmiştir. Belirtildiği gibi sadece kızlara yönelik eğitim veren okullarda, derslere yönelimin daha fazla olduğu ve karakterlerin daha rahat olgunlaştığı gözlemlenirken; karma okullarda eğitim gören kız öğrencilerin ise daha ziyade görünümüne önem veren davranışlara yöneldikleri saptanmıştır. Yine karma okullarda, ergenlik dönemindeki öğrencilerin birbirleri ile olan kız-erkek ilişkileri sonucunda bunalımlar geçirdikleri ve derslere ilgi seviyelerinin çok düştüğü de ispatlanan gerçekler arasındadır.²⁵ Bu araştırmalar, özellikle ergenlik dönemine denk gelen ortaokulun son ve lise dönemlerinde; öğrencilerin başarıları açısından karma eğitimin daha çok olumsuz yönlerinin olduğunu vurgulamaktadır.

Yıllardır tartışılan ‘Karma eğitim yararlı mı değil mi?’ sorusuna İngiltere’nin en ünlü okullarından St. Mary Lisesi’nin müdüründen son derece dikkat çekici bir yorum yapıldı: ‘Karma eğitim genç kızlara zarar veriyor.’ İngiliz gazetesine konuşan Frances King, karma eğitimin özellikle buluş çağındaki genç kızların kendilerine daha az güvenmelerine neden olarak akademik kariyerlerine zarar verdiğini ifade etmiştir. Özellikle buluş çağındaki genç kızların kariyerleri için ilk adımlarını atmaya başladıkları okul yıllarında karma eğitim görmeleri, kendilerine güvenlerinin daha az olmasına sebep oluyor. Son derece kırılgan bir yapıları oluyor ve karma eğitim onları, bu en zor zamanlarında çok sert bir şekilde yaralıyor.²⁶

Türkiye’de de buna benzer bir durum 4 Mayıs 2009 tarihinde Mardin’in Mazıdağı ilçesine bağlı Bilge köyünde herkesi üzen olay sırasında gündeme gelmiş

²⁴ Ali Erkan Kavaklı, <http://www.ayyildizgazetesi.com/yazar-640-Ali-Erkan-Kavakli-Karma-Egitim-Dayatmasi-Son-Bulmalı.html>, 2010

²⁵ “Karma Eğitim Fiyaskosu”, *Ekâbir*, <http://ekarbirweb.blogspot.com/05/karma-egitim-fiyaskosu.html>, 2009

²⁶ “ABD karma eğitimi terk ediyor”, *Yeni Asya/İstanbul*, <http://www.tumgazeteler.com/?a=2596070>

ve Mardin Valisi Hasan Duruer Şu Şekilde bir açıklama yapmıŐtır: ‘Güneydoğu’da karma eğitim sebebiyle aileler 13 yaşından sonra çocuklarını okula göndermiyorlar. Ayrı sınıf oluŐturulması yerinde olur.’ Bu açıklama ile beraber hem soruna dikkat çekmiŐ hem de çözüm önerisi getirmiştir. Bu önerinin akabinde, artık ölkemizde de eğitim sistemindeki ideolojik uygulamalar tartışılmaya başlanmıştır. İzmir İl Milli EĞitim Müdürlüğünün ‘EĞitimde 2023 Vizyonu’ baŐlıklı 18. Millî EĞitim Őûrası İl alıŐtay Raporunda yer alan ve eğitimdeki birçok sorunun çözümüne yönelik, ‘ortaöğretim kız ve erkek okullarının belirli bölgelerde ayrı ayrı kurulması ve 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim yerine 5+3 eğitim sistemi’ önerileri ve bunu da dönemin Milli EĞitim Bakanı Nimet ubuku’nun desteklemesi son derece önemli bir gelişme olarak görölmüŐtür.²⁷ Ayrıca eğitim sendikalarından birisi tarafından yapılan araştırmaya göre Diyarbakır, Van, Bitlis, Siirt, Mardin, Batman başta olmak üzere okuma-yazma oranı en düşük illerde yüz yüze görüşerek yaptığı ankette bulunan ‘Neden kız çocuklarınızı okula göndermiyorsunuz?’ sorusuna velilerin %60’ı, ahlaki değerlerin korunması konusunda endiŐeli olduklarından ve karma eğitiminde bu duruma neden olabilecek bir unsur olmasından dolayı kızlarını okula göndermedikleri cevabını vermiŐlerdir.²⁸

Belirtilen durumlarla beraber karma eğitimin faydalı yönleri de azımsanmayacak derecededir. Karma eğitim ile cinsiyet ayrımcılığı ortadan kalkarak kadın ve erkeğin aynı anda aynı ortamda sağlıklı yaşayabilecekleri bir ortam sağlanmış olur. Kadına da erkeğe de aynı ortamda eğitim imkânı sağlanarak cinsiyetler arasında ayrımcılık yapıldığına dair düşünceler çürütülebilir. Karma

²⁷ Ahmet Özer, ‘‘Türkiye’de ve Dünyada EĞitime Bakış’’, *EĞitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 8

²⁸ Ahmet Meral, *Karma EĞitimin Zararları*, 2013, sayfa 80

eğitim bu noktada cinslerin aynı eğitim ortamında, kendi varlıklarını özgürce ifade etmelerine, kendi bakış açılarını yansıtabilmelerine ve gelecekteki hayatlarında yollarını bulmalarına olanak sağlayabilmektedir. Tüm bu etkenler akademik başarının artmasına da katkı sağlar.

Karma eğitimin öğrenciler üzerinde bıraktığı olumlu etkilerden birisi de öğrencilerin hemcinsleri ile beraberken kendilerine olan güvenleri artmakta ve bu da psikolojik bakımdan öğrenciyi tatmin etmektedir.

Karma eğitim gören öğrencilerin ayrı eğitim gören öğrencilere nazaran özgüvenlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Gerek sosyal hayatlarında gerekse özel hayatlarında daha aktif olabilmektedirler. Karma eğitim gören öğrenciler, karşı cinsle iletişim kurmakta zorlanmamakta ve kendilerini daha rahat ifade edebilmektedirler. Bu durum; takım ruhunu geliştirerek karşılıklı anlayışı artıran etkenlerden olmaktadır.

Karma eğitim alan bireylerin okulda iletişim becerilerini kazandıklarından dolayı bu durum onların gerçek hayata hazırlanmalarına kolaylık sağlayabilmektedir.

Kadın ve erkeğin birbirine saygı duyması gerektiğini, aynı ortamda aynı sıralarda yaşayarak öğrenebilecek ve kullanmış oldukları dil ile hem davranışlarını hem de söylemlerini olumlu yönde etkileyecektir. Bu da uygun olmayan söz ve davranışlardan uzak durmalarını sağlayabilmektedir.

Karma eğitimin, farkındalığı da artırdığı bir gerçektir. Karşı cinslerin birbirlerine doğru şekilde nasıl davranmaları gerektiğini ve uygun olmayan söz ve davranışlardan kaçınmaları gerektiğinin farkındalığını oluşturmaktadır.

Artık sosyal ortamlarda kadın-erkek olarak ayrılmanın neredeyse mümkün olamayacağı günümüzde, eğitim ortamlarının bu durumu gözeterek düzenlenmesi hem kadın hem de erkeklerin eğitim ortamlarında kişilik ve kimlik gelişimlerini sağlıklı biçimde gerçekleştirebilmeleri için gerekli tedbirlerin alınabileceği karma eğitim ortamlarının geliştirilmesi ile mümkün olabilecektir.

Son olarak bu süreç ayrı eğitime göre daha pratik bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan sosyal bir varlıktır ve toplumda karşı cinsiytle beraber yaşamaktadır. Bu yüzden de beraber yaşamının getirdiği kuralları okul çağından itibaren öğrenmesi gerekir. Sağlıklı bir toplum da ancak birbirlerinin farklılıklarına saygı duyan, herkese eşit imkânların sunulduğu, cinsiyet ayrılıklarının ortadan kaldırılması ile mümkün olabilecektir.

2.2. Ayrı Eğitim-Öğretim

Karma eğitimin karşıtı olan ayrı eğitim; kız ve erkek öğrencilerin farklı okullarda veya farklı sınıflarda eğitim almasıdır. Cowell; kişilerde fiziki, duygusal ve zihinsel büyümenin süratle geliştiği 11 yaş ile 16 yaşları arasındaki dönemde, kız ve erkek fark etmeksizin her iki cins bakımından duygusal ve zihinsel gelişimin sağlıklı olması bakımından, ayrı okullarda eğitilmelerinin daha iyi olduğunu ifade etmiştir.²⁹ Türkiye’de eğitimle ilgili gündeme gelen tartışmalardan birisi de eğitim ortamlarının karma ya da ayrı olması tartışmasıdır. Bu tartışmaların yoğun olarak yaşandığı ortamların başında dini eğitim verilen imam hatip liseleri ve ilahiyat fakülteleri gelmektedir. Bu eğitim kurumlarında yaygın olan görüş, kız ve erkeklerin aynı ortamda öğrenim görmelerinin dini hassasiyetlerini olumsuz yönde etkileyeceği görüşüdür. Bu düşünceden dolayı genel itibari ile bu kurumlarda ayrı eğitim ortamının olması gerektiği savunulmaktadır.

Ayrı eğitimin tarihçesine bakıldığında, ilk dönem eğitim kurumlarında birçok ülkede kız ve erkekler öğrenciler için ayrı eğitim ortamı uygulandığı görülmektedir. Sanayi devriminden sonra Batıda yaşanan değişmelere paralel olarak eğitim sahasında gerek ekonomik nedenler gösterilerek gerekse ideolojik nedenler gösterilerek karma eğitim ortamları uygulanmaya başlanmıştır. 19.yy.ın son dönemlerine kadar dünyanın neredeyse tamamında tek cinsiyetli eğitim modeli uygulanmıştır. İlk olarak 1872’de ‘The London School of Economist’ üniversite düzeyinde karma eğitime geçmiştir. İngiltere’de Oxford gibi ünlü bir üniversite karma eğitime geçmeyi 1970’li yıllara kadar reddederken diğer Avrupa ülkeleri,

²⁹ Gözütok, Adı Geçen Eser, 2012, sayfa 95

üniversitelerde karma eğitime geçmek için 20.yy.ın başını beklemişlerdir. Batıda görülen bu değişim doğal olarak Osmanlı Devleti'ne de yansımış ve eğitim sistemini etkilemiştir.

ABD'de karma eğitime alternatif olarak ayrı eğitimi savunan oldukça güçlü gruplar ve bu grupların organize ettiği ayrı eğitim yapan eğitim kurumları bulunmaktadır. Ayrı eğitimi savunan grupların etkisiyle devlet okulları arasında da ayrı eğitimin yaygınlaşmaya başladığı gözlemlenmektedir. 1996'da Virginia eyaletinde izin verilen ayrı eğitim kurumları ve sınıfları uygulaması 2006 yılında tüm ülkeye yayılmış ve 2002'de ayrı eğitim sınıflarına sahip okul sayısı 11 iken 2009'da bu sayı 540'a yükselmiş, tamamen ayrı eğitim veren okul sayısı ise 50'yi bulmuştur.³⁰

Osmanlı Devleti'nde de II. Abdülhamid döneminde çıkarılan kanuna göre bir köy veya mektepte 50'den fazla kız öğrenci varsa burada bir kız okulu açılması zorunlu hale getirilmiş, ancak 50 sayısına ulaşamayan bölgelerde kızlarla erkeklerin bir arada okutulmasına karar verilmiştir. Bu kanun maddesiyle beraber iptidai okullarda karma eğitime geçildiğini söyleyebiliriz. Ayrıca bu dönemde kız çocuklarının okullaşma oranının artırılması için ciddi çalışmalar yapılmış, kız çocuklarının 7 yaşından 16 yaşına kadar eğitim görmeleri zorunlu hale getirilmiştir. Bu dönemde, ilk defa öğretimine mahsus olmak üzere orta dereceli öğretim kurumları olarak kız rüştiyeleri ve Kız Sanayi Mektebi kurulmuştur.³¹

³⁰ İbrahim Hakan Karataş, "Eğitimde Fırsat Eşitliği İçin Karma Eğitim mi Ayrı Eğitim mi", *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 52

³¹ Zeki Salih Zengin, *II. Abdülhamit Dönemi Örgün Eğitim Kurumlarında Din Eğitimi ve Öğretimi*, 2009, sayfa 42

II. Abdülhamit döneminde iptidai okullardaki karma eğitim modeli çoğu üst dereceli okullarda devam ettirilmemiş ancak ayrı olarak kız ve erkek öğrencilerin eğitimlerinin devamı yönünde okullar açılmıştır. Bunun en açık örneklerinden birisi de öğretmen yetiştirmek üzere her öğretim basamağı için ayrı olmak üzere edebiyat ve fen şubelerinden müteşekkil bir Darümuallimin (Erkek Öğretmen Okulu) ve Darümuallimat'ın (Kız Öğretmen Okulu) kurulmasının kararlaştırılmasıdır.³²

Cumhuriyetin ilanından hemen önce 1922 senesinde medreseler hala varlığını devam ettirirken erkek medreselerinin yanında bir de müstakil kız medreseleri açıldığı bu eğitim kurumlarında uygulanmak üzere oluşturulan planlardan anlaşılmaktadır.³³

1927 – 1928 yılları arasında karma eğitim fikri kademeli olarak işlendikten sonra ilk olarak ilköğretim kurumlarında bu model uygulanmaya başlanmıştır. Yine bazı ekonomik sebepler gerekçe gösterilerek başta Darü'l-Fünun olmak üzere yükseköğretimde karma eğitim uygulanmıştır. Bu bağlamda hocaların aynı dersi iki defa anlatması neticesinde oluşan sıkıntılar gerekçe gösterilerek karma eğitimin önü açılmış ve bu uygulama diğer fakültelerde de yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

Karma eğitimin Milli Eğitim Temel Kanunu'nda madde olarak yer alışı da 1973 yılında gerçekleşmiştir.³⁴

Türkiye'de dini hassasiyeti yüksek olan kesimler karma eğitimi yadırgamış ve eğitimsiz kalmaları pahasına çocuklarını karma eğitim veren okullara göndermede isteksiz davranmışlardır. Karma eğitim modeli, dindar ailelerin ayrı eğitim veren

³²Zengin, Adı geçen eser, 2009, sayfa 48

³³Abdullah Akın, *Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi 1920-1950*, 2012, sayfa 125

³⁴“Dünyada ve Türkiye’de karma Eğitimin Tarihçesi”, *Doğru Haber*, <http://dogruhaber.com.tr/haber/238515-dunyada-ve-turkiyede-karma-egitimin-tarihcesi>, 2017

kurumlar talep etmesine ve ayrı eğitim modelini savunmasına neden olmuştur. Bu konu sürekli gündemdeki yerini taze tutmuş ve karma eğitime ağır eleştiriler getirilmiştir.

Türkiye’de resmî ideolojinin eğitime yansması iki şekilde olmuştur. Bu yansımaya karma eğitim modelini ve kesintisiz eğitimi örnek gösterebiliriz. Karma eğitim farklı şekillerde kullanılsa da genel anlamı, kız ve erkek çocuklarının aynı okulda ve sınıfta birlikte eğitim görmesini ifade etmektedir. Türkiye’de ‘eğitimde eşitlik’ ve ‘çağdaşlık’ gibi nedenler gösterilerek savunulan uygulamanın, Avrupa’da reform hareketlerinin bir sonucu olarak Protestan grupların, erkeklerin yanı sıra kız çocuklarına da Kutsal Kitaplarını okumayı öğretmek istemeleriyle ortaya çıktığı belirtilmektedir. Böylece, Türkiye’de bugün sorun olarak tartışılan birçok konu gibi ‘karma eğitim’ sorununun da Avrupa kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır.³⁵

Ayrı eğitimi savunan kesimin gerekçelerini Kavaklı şu şekilde sıralamıştır³⁶:

- Ayrı sınıfta eğitim gören öğrencilerin kendileri daha rahat ve güvende hissettikleri, kız ve erkek öğrencilerin yeteneklerini geliştirmede olumlu katkılar sağladığı görülmektedir.
- Kız ve erkek öğrencilerin kabiliyet, yetenek ve ilgi alanlarının farklı olması, farklı yetenekleri gerektiren fizik, kimya, bilgisayar, spor, eliş gibi derslerde başarılarını artıracaktır.
- Kız ve erkeklerin derse daha iyi odaklanmalarını ve daha iyi yetişmelerini sağlayabilmektedir.

³⁵ Burhan Akpınar, ‘Karma Eğitim İdeolojisi’, *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 32

³⁶ Ali Erkan Kavaklı, *Karma Eğitim Yüzyılın Pedagojik Yanlışı*, 2012, Sayfa 164-165

- Ergenlik çağında ayrı eğitim alan kız ve erkek öğrenciler, karşı cinsleriyle daha az ilgilenerek derslerine yoğunlaşabilmekte ve ahlaki yozlaşmanın önüne geçilebilmektedir.
- Kız ve erkek öğrenciler arasında olumsuz ilişkilerin kurulmasının önüne geçilebilmektedir.
- Öğrencilerin biyolojik gelişimlerinden dolayı toplumdaki uzak durma ve arkadaş çevresi edinememe sorunu azaltılabilmektedir.
- Beyinlerinde farklı fonksiyonlar bulduran kadın ve erkek için ayrı ortamda alacakları eğitim, onların farklı alanlardaki işlevlerini geliştirebilecektir.
- Her iki cins arasındaki duygusal işlevlerde, olayları ve durumları yorumlamalarda farklar olduğu için ayrı eğitim ortamı ruhsal gelişimlerini de olumlu yönde etkileyebilmektedir.
- Araştırmalara ve eğitimcilere göre kız öğrencilerin; öğrenme stilleri ve kabiliyetleri açısından, erkek öğrencilerden daha çabuk öğrenebildikleri ve bu nedenle de ayrı eğitimde daha başarılı oldukları görülebilmektedir.
- Kız ve erkek öğrencileri motive eden durumların farklılık göstermesi, ayrı eğitimi desteklemektedir.
- Ayrı sınıflarda kızların kendilerine daha çok güvenebilecekleri derste söz alıp konuşabilecekleri, bu durumun da kızların başarı oranını artırabileceği; aynı durumun erkekler içinde olabileceği öngörülmektedir.

2002 yılında İngiltere’de Ulusal Eğitim Araştırmaları Kurumu, okul büyüklüğü ve okul tipinin akademik performansa etkisini araştırmakla

görevlendirilmiş ve 2954 liseyi incelemiştir. Araştırma sonucunda İngiltere’de pek çok tek cinsiyetli okulun olduğu görülmüştür.

Kurumun yayınladığı rapora göre; öğrencilerin akademik kabiliyetleri ve diğer arka plan faktörleri göz önüne alındığında bile hem kızların hem de erkeklerin tek cinsiyetli okullarda kayda değer bir şekilde daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Bu yaş grubunda (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) kız öğrencilerde başarı daha fazla ve istikrarlı çıkmıştır. Özellikle kızlarda bütün akademik kabiliyet seviyelerinde tek cinsiyetli okullar karma okullara göre daha iyi performans sergilemişlerdir.³⁷

Ayrı eğitim, akademik hedefler açısından da çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Mesela, Michigan Üniversitesinden araştırmacılar; ayrı okullarda okuyan kız erkek öğrencilerin daha yüksek akademik başarılarının yanı sıra, daha yüksek akademik hedeflerinin bulunduğunu, daha fazla özgüvene sahip olduklarını, derslerine karşı daha olumlu bir tavır sergilediklerini saptamışlardır. Aynı zamanda bu okullarda okuyan kız öğrencilerin, hayatta kızların neler yapıp yapamayacaklarına dair klişeleşmiş önyargılardan uzak kaldıklarını ortaya çıkarmışlardır.

Michigan Üniversitesinde bu çalışmayı yapan araştırmacı grup, ayrı eğitimin faydalarının okullarını bitiren öğrencilerde devamlılık sağladığını belirlemiştir. Ayrı eğitilmiş okuldaki mezun kız ve erkek öğrencilerin daha prestijli üniversitelere gittiklerini tespit etmişlerdir.

³⁷ Ahmet Kırkkılıç, ‘‘Karma Eğitim ve Tek Cinsiyetli Eğitim Üzerine Değerlendirmeler’’, *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 22

Eđitim kurumlarında karma eđitim modeli uygulamasının dűşünűlmesinin en büyük gerekçelerinden birisi olarak da kadın ve erkek eđitliđinin sađlanması dűşűncesi gösterilmektedir. Bu eđitliđin sađlanmasında da ilk adımın kız ve erkek öđrencilerin; aynı ortamda, aynı şartlarda eđitim görmesi olarak gösterilmektedir. Ancak karma eđitim projesi üzerinden kimi űlkelerde 30-35; bazı űlkelerde 50 yıl geçmesine rađmen kadın-erkek eđitliđi sađlanamamıştır.³⁸

Ayrı eđitim, bir eđitim hakkı olarak da dűşűnűlebilir. Zira kız ve erkek olarak ayrı okullarda okuyan erkekler cinsiyet baskısından uzak olarak kendi ilgi ve kabiliyet sahalarna göre daha rahat yönelebilmektedirler. Okullarda dersler erkek işi kız işi olarak sınıflandırılabilir. Bu nedenle erkek öđrenciler sanatsal yönű ağır basan müzik, resim ve drama gibi derslere cinsiyet baskısından dolayı yeteri kadar yönelememektedirler.

Gentry ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmaya göre her yaşıta, karma okullara devam eden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha isteksiz bulunmuş ve ayrıca bu durum, farklı sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir.

Erkek öğrencilerin bir bölümű; karma okulları kadınlar tarafından ve kadınların kurallarına göre yönetilen okullar olarak görmekte, en iyi öğrencilerin çoğunlukla kızlardan olduğunu ve sınıflarda öğretmenler tarafından kız öğrenciler lehinde pozitif ayrımcılık yapıldığını, bir erkek öğrencinin ise ancak çok başarılı olursa öğretmenlerce fark edilebileceğini dűşűnmektedirler. Bundan dolayı da akademik başarıları küçűmseyebilmektedirler.

³⁸ Kavaklı, Adı geçen eser, 2012, Sayfa 100

Bazı gelişim psikologlarının ‘cinsiyet baskısı’ dediği yukarıda bahsedilen bu duruma karma okullarda daha çok rastlanmaktadır. Bu durum, kız ve erkek öğrencilerin beraberken geçerli kültürün dayatmış olduğu cinsiyet rollerine sıkı sıkıya bağlı kalmaları şeklinde açıklanabilir. Sonuç olarak da karma eğitim istemeden de olsa cinsiyet rollerine baskı yapmakta bundan dolayı da öğrenciler kendilerini gereksiz kalıplar içerisinde bulabilmektedirler. Kültürümüz kadın ve erkeği farklı değerlendiren bir kültürdür. Bu durum her ne kadar aksini iddia edenler bulunsa da eğitimde ‘cinsiyet baskısını’ daha fazla körüklemektedir. Ayrı eğitimli okullarda ise öğrenciler doğru yönlendirildikleri takdirde bu cinsiyet kalıplarını daha kolay kırabilmektedir. Söz konusu olan daha kaliteli bir eğitim ve daha vasıflı bireyler yetiştirmektir.³⁹

Bu nedenlerden dolayı sonuç olarak; karma eğitim ve ayrı eğitim tüm yönleriyle iyice değerlendirilmeli ve Türkiye’de benzer çalışmaların sayısı artırılarak sağlıklı bir eğitim ortamının nasıl olacağına dair fikirlerle beraber ülke gündemine getirilmelidir.

³⁹Kırkılıç, Adı Geçen Eser, sayfa 23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDE KARMA YA DA AYRI EĞİTİM-ÖĞRETİM ÜZERİNE BULGULAR

3.1. Karma ve Ayrı Eğitim Üzerine Anket Bulguları

Araştırmanın ikinci bölümünde bahsedildiği üzere eğitim-öğretim ortamlarının karma ya da ayrı olmasının pozitif ve negatif yönlerine dair çeşitli araştırmalardan ya da akademisyenlerin görüşlerinden faydalanılarak bilgi verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde ise asıl araştırmanın asıl maksadı olan ilahiyat fakültesi öğrencilerinin konuya bakış açılarını değerlendirebilmek ve bir sonuca ulaşmak için uygulanan anketlere yer verilmiştir.

Bu anket Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2018 senesi itibari ile toplam mevcudu 282 olan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerden 110'u kız, 108'i erkek olmak üzere toplam da 218 öğrenciye uygulanmıştır. Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin fakülteye başladıklarında karma olarak daha sonra da ayrı olarak eğitim almaları nedeniyle konuya tecrübeleri ile daha gerçekçi yaklaşacakları düşüncesi örneklemin bu şekilde oluşmasında etkili olmuştur. Belirlenen öğrencilere anket soruları dağıtılmış, anket doldurma işlemi sonunda verilen cevaplar titiz bir şekilde gözden geçirilmiş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Yapılan anketlerde öğrencilere anne ve babalarının eğitim durumları, ilk dini eğitimi nerede aldıkları, ilahiyat fakültesi tercihlerini nasıl yaptıkları ve bu tercihlerine etki eden nedenlerin neler olduğu gibi genel sorular sorulmuştur.

Bu soruların cevaplarına bakıldığında; erkek velilerin çok az sayıda üniversite ve lise, yoğunluk olarak da ortaokul ve ilkokul mezunu olduğu, okuma yazma bilmeyenlerinin de olduğu, kadın velilerin ise üniversite eğitimi alma oranının yok denecek kadar az olduğu, lise ve ortaokul mezunu sayısının üniversiteye göre daha yüksek olduğu ama yoğun olarak ilkokul mezunu oldukları, okuma-yazma bilmeyenlerin sayısının da azımsanmayacak sayıda olduğu; öğrencilerin ilahiyat fakültesinde okuma tercihlerinin genel olarak dini alanda kendilerini geliştirmek olduğu fakat imam hatip lisesi mezunu olmalarından, ailelerinin istemesinden ya da

başka bir alternatifleri olmadığından ve kolay bir meslek sahibi olmak istemelerinden dolayı da ilahiyat fakültesini tercih eden öğrenci sayısının da azımsanmayacak oranda olduğu, öğrencilerin aldıkları ilk dini eğitimlerinin ise çoğunluk olarak ailelerinin yanında gerçekleştiği, bunun yanı sıra imam hatip liselerinde ya da buldukları köy/mahallede ilk dini eğitimlerini alanların da olduğu tespit edilmiştir.

Ankette öğrencilere yöneltilen yargılardan önce örneklem içerisine dahil olan öğrencilerin demografik nitelikleriyle alakalı elde edilen bulgulara bakmakta fayda görülmektedir.

Öncelikle araştırma konumuzun da en önemli etkenlerinden birisi olan öğrencilerin cinsiyet dağılımını incelemek istiyoruz. Çünkü her insanın olaylara, durumlara olan farklı bakış açıları özellikle iki farklı cinsin (kadın-erkek) karşılaştırılmasında daha belirgin hale gelebilmektedir. Nitekim kadın ve erkeğin fizyolojik olarak farklılık gösteren yapıları düşünme, algılama ve yorumlamalarda da büyük farklılıklar gösterebilmekte ve araştırma için bu durum olmazsa olmaz bir nitelik haline gelmektedir.

Tablo 1.Örneklemedeki öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	Öğrenci (f)	Öğrenci (%)
Kız	110	50,46
Erkek	108	49,54
TOPLAM	218	100

Öğrencilerin cinsiyetlerine bakıldığında 110 kız, 108 erkek olmak üzere 218 öğrenciye anket uygulanmıştır. Cinsiyet dağılımına bakıldığında %50,46'sını kızlar, %49,54'ünü de erkekler oluşturmaktadır.

Araştırmamızda cinsiyet kadar öne çıkan bir diğer nitelikte öğrencilerin ikametgâh durumlarıdır. Çünkü ikamet şekilleri öğrencilerin düşünme ya da düşüncelerini dışa aktarma veya aktarmamalarında önemli rol oynayabilmektedir.

Tablo 2. *Örneklemdaki öğrencilerin ikamet yerlerine göre dağılımları*

İkamet Yerleri	Kız		Erkek	
	(f)	(%)	(f)	(%)
Aile Yanında	29	26,36	13	12,03
Müstakil/ Özel Öğrenci Evinde	53	48,18	75	69,45
Devlet Yurdunda	22	20	11	10,18
Müstakil/Özel Yurtta	0	0	2	1,85
Dernek/ Vakıf Evi ya da Yurdunda	6	5,45	7	6,48
GENEL TOPLAM (f) / (%)	110	100	108	100

Öğrencilerin ikamet şekillerine bakıldığında %58,81 oranla öğrencilerin çoğunun özel/müstakil öğrenci evinde kaldıkları, aile yanında ve devlet yurdunda kalan öğrencilerin oranlarının %19,19 ve %15,09 ile birbirine yakın olduğu, özel ya da dernek/vakıf yurdunda kalan öğrenci sayısının ise %6,89 oranla oldukça az olduğu görülmüştür. Bu duruma neden olan durumlar arasında devlet yurdu dışında özel ya da dernek/vakıf yurtlarının Iğdır'da fazla bulunmaması ön plana çıkmaktadır. Şehir dışından gelen öğrencilerin, devlet yurdunda da kalmıyorlarsa tercihlerini genel itibari ile müstakil öğrenci evlerinden yana kullandıkları görülmüştür. Vakıf ya da dernek yurdunda veya evlerinde kalan öğrencilerin ise yok denecek kadar az olması araştırma sonucumuza belli bir zümre ya da kesimin düşüncesinin etkisinden çok ilahiyat fakültesi öğrencilerinin şahsi fikirlerinin etki edeceğini göstermektedir.

Tablo 3.Örneklemedeki öğrencilerin ilahiyat fakültesini tercih nedenlerine göre dağılımları

Tercih Nedenleri	Öğrenci (f)	Öğrenci (%)
İmam Hatip Lisesi Mezunu Olup İlahiyat Fakültesine Kolay Girebilmek	53	24,32
Aile İsteği	23	10,56
Farklı Bir Alternatif Düşünmemek	6	2,78
Dini Anlamda Kendisini Geliştirmek	122	55,98
Kolay Meslek Sahibi Olabilmek	13	5,97
TOPLAM	218	100

Öğrencilerin ilahiyat fakültesini tercih etme nedenlerine göre dağılımlarına bakıldığında %55,98 oranını oluşturan öğrencilerin kendilerini dini anlamda geliştirme amacı ile tercih ettikleri, %24,32 oran ile ikinci çoğunluğu oluşturan kısmın imam hatip lisesi mezunu olmalarından dolayı, %10,56'sinin ailelerinin istekleri doğrultusunda, %5,97'sinin kolay meslek sahibi olmak ve %2,78'inin de farklı bir alternatif düşünmemelerinden dolayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu dağılıma göre öğrenciler, genel itibari ile dini alanda bilgi birikimlerini geliştirmek amacı ile ilahiyat fakültesini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. İmam hatip lisesinden mezun olmalarının tercihlerinde etkili olduğunu belirtenlerin sayısı da azımsanmayacak sayıda olmakla beraber ailesinden dolayı ya da farklı bir alternatifi olmadığı düşüncesiyle ilahiyat fakültesini tercih ettiğini ifade edenler de olmuştur. Az sayıda da olsa ilahiyat fakültesi mezunlarının iş alanlarının geniş olduğunu düşünüp, iş imkânı açısından zorlanmamak için de bu fakülteyi tercih ettiklerini belirten öğrenciler olmuştur. Araştırma grubunda bulunan 218 öğrencinin 146'sının imam hatip lisesi mezunu, 72'sinin de imam hatip lisesi dışındaki diğer liselerden mezun oldukları da göz önünde bulundurularak araştırmanın sonucuna etki edecek olan çoğunluğun sorulara dini menşeli bakacakları ve konuyu bu bakış açısıyla yorumlayacakları anlaşılmaktadır. Elbette ki diğer nedenlerle İlahiyat fakültesini tercih eden öğrencilerin de konuya kendi düşünceleriyle katkı sağlayacakları muhakkaktır.

Tablo 4. *Örneklemdaki öğrencilerin ilk dini eğitimlerini nerede aldıklarına dair dağılımları*

Dini Eğitiminizi ilk nerede aldınız?	Öğrenci (f)	Öğrenci (%)
Aile yanında	173	79,36
Köy/Mahalle Camiinde	36	16,52
Dernek/Vakıf Sohbetlerinde	0	0
İmam Hatip Lisesinde	9	4,12
TOPLAM	218	100

Öğrencilerin ilk dini eğitimlerini nerede aldıklarına bakıldığında; %79,36'sının ailelerinin yanında, %16,52'sinin köy/mahalle camiinde, 4,12'sinin de imam hatip lisesinde aldıkları görülmüştür. İlk din eğitimini dernek veya vakıflarda alan öğrenciye ise çalışma grubu içerisinde rastlanmamıştır. Bu durum araştırma grubunda yer alan öğrencilerin dini alandaki eğitim ve düşüncelerinde belli bir kesimi ya da zümreyi temsil etmeyeceklerini sonrasında katılmış olsalar da daha genel olarak ailelerinin ya da yetiştikleri toplumun ve kendilerinde içselleştirdikleri düşüncelerini yansıtacakları görülmektedir.

Tablo 5. Örneklemedeki öğrenci velilerinin eğitim durumlarının dağılımları

Anne-Babanızın eğitim durumu nedir?	Kadın Veli		Erkek Veli	
	(f)	(%)	(f)	(%)
Okuma-Yazma Bilmiyor	58	26,60	13	5,96
İlkokul Mezunu	104	47,70	110	50,45
Ortaokul Mezunu	37	16,97	41	18,80
Lise Mezunu	17	7,79	29	13,30
Üniversite Mezunu	2	0,91	25	11,46
TOPLAM (f) / (%)	218	100	218	100

Öğrenci velilerinin eğitim durumlarına bakıldığında; erkek velilerin %11,46'sı kadın velilerin %0,91'i üniversite mezunu, erkek velilerin %13,30'u kadın velilerin %7,79'u lise mezunu, erkek velilerin %18,80'i kadın velilerin %16,97'si ortaokul mezunu, erkek velilerin %50,45'i kadın velilerin %47,70'i ilkokul mezunu ve erkek velilerin %5,96'sı kadın velilerin %26,60'ının da okuma yazma bilmedikleri görülmüştür. Bu tabloya göre araştırma grubunda yer alan öğrenci velilerinin eğitim düzeylerinin ilkokul düzeyinde olduğu, özellikle kadın velilerde okuma yazma bilmeme oranının da yüksek olduğu dikkat çekici bir nokta olmuştur. Lise ve üniversite mezunu olan velilerin oranı %33,46 gibi az bir oranda kalmıştır. Elimizdeki verilere bakarak velilerin araştırma grubunda yer alan öğrencileri ilahiyat fakültesini tercih etmeleri yönündeki etkilerinin çok az olduğu ya da bilinçli bir yönlendirmeden çok kültürel ve toplumsal nedenlerle yönlendirdikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. Verilere göre çıkarılabilecek bir diğer sonuçta öğrencilerin velilerinden çok kendi fikir ve arzuları ile ilahiyat fakültesini tercih etmiş olabilecekleri sonucudur.

3.1.1. Karma Eğitim-Öğretim Üzerine Anket Bulguları

Örnekleminin demografik özelliklerini ele aldıktan sonra öncelikle şu an ülkemizde yaygın olan; fakat son yıllarda özellikle ilahiyat fakültelerimizde sürekli gündeme gelen ve yavaş yavaş terkedilmeye başlayan ‘Karma Eğitim Modeli’ne bakacağız. Öğrencilere yöneltilen anket yargılarında hem olumlu hem de olumsuz düşüncelere yer verilmiştir. Böylelikle öğrencilerin kanaatlerine açık ve net bir şekilde ulaşma gayretinde olunmuştur.

Toplamda her soru 218 öğrenciye yöneltilmiş ve cevaplar içinde boş cevabın olmadığı gözlemlenmiştir. Burada öğrencilere yöneltilen yargılar karma eğitim-öğretim modeli üzerine hazırlanmış yargılardır.

Tablo 6. *Örneklemin ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin gerçek hayata daha sağlıklı hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
21	9,63	19	8,71	23	10,55	60	27,52	95	43,57	218	100

Tablo 6’da görüldüğü üzere ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin gerçek hayata daha sağlıklı hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır.’ yargısına öğrencilerin %43,57’si kesinlikle katılıyorum, %27,52’si katılıyorum, %8,71’i katılmıyorum, %9,63’ü kesinlikle katılmıyorum ve %10,55’i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 155 öğrencinin katılıyorum yönünde cevap vermiş olması öğrencilerin çoğunluğun karma eğitim modelinin gerçek hayata hazırlanmada öğrenciye olumlu yönde katkıları olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Karma eğitimin toplumsal hayata hazırlanma da katkı sağlamayacağı yönünde fikir belirten 38 öğrencinin de sayısı azımsanmayacak orandadır.

Tablo 7. Örneklemin 'Karma Eğitim modeli öğrencilerin sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
29	13,30	34	15,59	28	12,84	67	30,73	60	27,52	218	100

Tablo 7'de görüldüğü üzere 'Karma Eğitim modeli öğrencilerin sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır.' yargısına öğrencilerin %27,52'si kesinlikle katılıyorum, %30,73'ü katılıyorum, %15,59'u katılmıyorum, %13,30'u kesinlikle katılmıyorum ve %12,84'ü de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 127 öğrencinin katılıyorum yönünde cevap vermiş olması öğrencilerin çoğunluğunun karma eğitim modelinin öğrencilerin sosyalleşmesinde olumlu etkilerinin olduğunu düşünmektedir. Karma eğitimin sosyalleşmeye katkısının olmadığını düşünen 60 öğrenci de aksi yönde fikir beyan etmiştir.

Tablo 8. Örneklemin 'Karma eğitim modeli ile rekabet sağlanarak başarı oranı artmaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
42	19,26	64	29,35	29	13,30	44	20,18	39	17,88	218	100

Tablo 8'de görüldüğü üzere 'Karma eğitim modeli ile rekabet sağlanarak başarı oranı artmaktadır.' yargısına öğrencilerin %17,88'i kesinlikle katılıyorum, %20,18'i katılıyorum, %29,35'i katılmıyorum, %19,26'sı kesinlikle katılmıyorum ve %13,30'u da kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 106 öğrencinin katılmıyorum yönünde cevap vermiş olması, katılıyorum yönünde fikir ortaya koyan 83 öğrenciye göre az da olsa fazlalığı oluşturarak karma eğitim ile rekabet ortamı oluşmadığının düşünüldüğünü ortaya koymuştur. Karma eğitim ile rekabet ortamının sağlandığı ve bununla başarıyı getirdiğini belirten öğrencilerin sayısı da azımsanmayacak kadar fazladır.

Tablo 9. Örneklemin 'Karma eğitim modeli toplumsal cinsiyetin oluşmasına olumlu katkıda bulunmaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
41	18,80	40	18,34	38	17,43	67	30,73	32	14,67	218	100

Tablo 9'da görüldüğü üzere 'Karma eğitim modeli toplumsal cinsiyetin oluşmasına olumlu katkıda bulunmaktadır.' yargısına öğrencilerin %14,67'si kesinlikle katılıyorum, %30,73'ü katılıyorum, %18,34'ü katılmıyorum, %18,80'i kesinlikle katılmıyorum ve %17,43'ü de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 99 öğrencinin katılıyorum yönünde cevap vermiş olması öğrencilerin çoğunluğunun karma eğitim modeli ile toplumsal cinsiyet rolü edinmenin daha kolay olacağını savunan görüş belirtmişlerdir. Bu yargıya aksi yönde fikir beyan eden öğrenci sayısı da azımsanmayacak oranda olup, fikir belirtmeyerek kararsız kalan öğrenci sayısı ise 38'dir.

Tablo 10. *Örneklemin 'Karma eğitim modeli öğrencilerin kız/erkek farklılıklarının göz ardı edilmesine neden olur.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
36	16,51	57	26,14	41	18,80	47	21,55	37	16,97	218	100

Tablo 10'da görüldüğü üzere 'Karma eğitim modeli öğrencilerin kız/erkek farklılıklarının göz ardı edilmesine neden olur.' yargısına öğrencilerin %16,97'si kesinlikle katılıyorum, %21,55'i katılıyorum, %26,14'ü katılmıyorum, %16,51'i kesinlikle katılmıyorum ve %18,80'i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 93 öğrencinin katılmıyorum yönünde cevap vermiş olması öğrencilerin çoğunluğunun karma eğitim modeli ile kız ve erkeğin biyolojik yapıları gereği oluşan farklılıkların göz ardı edildiği düşüncesine katılmadıklarını ifade etmiş, 84 öğrenci ise aksi yönde fikir beyan ederek böyle bir durumun oluştuğunu ya da oluşabileceğini ifade etmiş, 41 öğrenci ise bu soru karşısında kararsız kalmıştır.

Tablo 11. *Örneklemin 'Karma eğitim modeli öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
36	16,51	45	20,64	32	14,67	48	22,01	57	26,14	218	100

Tablo 11’de görüldüğü üzere ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır.’ yargısına öğrencilerin %26,14’ü kesinlikle katılıyorum, %22,01’i katılıyorum, %20,64’ü katılmıyorum, %16,51’i kesinlikle katılmıyorum ve %14,67’si de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 105 öğrenci katılıyorum yönünde cevap vererek karma eğitimin kişilik gelişimine olumlu katkı yapacağı fikrini savunmuşlardır. Aksi yönde fikir belirten 91 öğrenci ise karma eğitimin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamayacağını savunmuştur. 32 öğrenci de bu konuda kararsız kalmıştır.

Tablo 12. *Örneklemin 'Karma eğitim modeli, cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmakta ve öğrencinin daha başarılı olmasını sağlamaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
40	18,34	38	17,43	40	18,34	45	20,64	55	25,22	218	100

Tablo 12’de görüldüğü üzere ‘Karma eğitim modeli, cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmakta ve öğrencinin daha başarılı olmasını sağlamaktadır.’ yargısına öğrencilerin %25,22’si kesinlikle katılıyorum, %20,64’ü katılıyorum, %17,43’ü katılmıyorum, %18,34’ü kesinlikle katılmıyorum ve %18,34’ü de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya çoğunluğu oluşturan 100 öğrenci katılıyorum yönünde cevap vermiş ve karma eğitimin cinsiyet baskısından kaynaklanan başarısızlığı ortadan kaldıracağını savunmuştur. 78 öğrenci ise bu fikre katılmamış ve karma eğitimin cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmayacağını ya da bunun eğitim başarısına etki etmeyeceğini savunmuştur. 40 öğrencide bu konuda kararsız kalmıştır.

Tablo 13. *Örneklemin 'Karma eğitim modeli öğrencilerin eşit haklara sahip olduklarını göstermektedir.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
44	20,18	61	27,98	30	13,76	40	18,34	43	19,72	218	100

Tablo 13'te görüldüğü üzere 'Karma eğitim modeli öğrencilerin eşit haklara sahip olduklarını göstermektedir.' yargısına öğrencilerin %19,72'si kesinlikle katılıyorum, %18,34'ü katılıyorum, %27,98'i katılmıyorum, %20,18'i kesinlikle katılmıyorum ve %13,76'sı da kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 83 öğrenci katılıyorum yönünde cevap vererek karma eğitim görmeleri durumunda karşı cinsleriyle eşit haklara sahip olacaklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Çoğunluğu oluşturan 105 öğrenci ise hak eşitliğinin karma eğitimle alakalı olmadığı yönünde fikir belirtmiştir. 30 öğrenci ise bu konuda kararsız kalmıştır.

Tablo 14. *Örneklemin 'Karma eğitim modeli öğrencilerin; öğretmen ve arkadaşlarına karşı olumsuz ahlaki tutum oluşturmalarına engel olur.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
40	18,34	32	14,67	40	18,34	45	20,64	61	27,98	218	100

Tablo 14'te görüldüğü üzere 'Karma eğitim modeli öğrencilerin; öğretmen ve arkadaşlarına karşı olumsuz ahlaki tutum oluşturmalarına engel olur.' yargısına öğrencilerin %27,98'i kesinlikle katılıyorum, %20,64'ü katılıyorum, %14,67'si katılmıyorum, %18,34'ü kesinlikle katılmıyorum ve %18,34'ü de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 106 öğrenci katılıyorum yönünde cevap vermiş ve karma eğitim ortamında bulunan bireyin hal ve hareketlerine, ahlaki tutum ve davranışlarına daha dikkat edeceğini savunurken; 72 öğrenci ise karma eğitimi, kişinin çevresine karşı takındığı tutumlarında dikkat etmesini sağlayan bir kontrol mekanizması olarak görmemiştir. %18,34'lük kesimi oluşturan 40 kişi ise kararsız kalmıştır.

Tablo 15. *Örneklemin 'Karma eğitim modeli öğrencilerin karşı cinslerine karşı daha saygılı davranışlar ve orantılı tutumlar göstermesini sağlar.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
36	16,51	37	16,97	33	15,13	50	22,93	62	28,44	218	100

Tablo 15’de görüldüğü üzere ‘Karma eğitim modeli öğrencilerin karşı cinslerine daha saygılı, orantılı ve tutumlu davranışlar göstermesini sağlar.’ yargısına öğrencilerin %28,44’ü kesinlikle katılıyorum, %22,93’ü katılıyorum, %16,97’si katılmıyorum, %16,51’i kesinlikle katılmıyorum ve %15,13’ü de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya 112 öğrenci katılıyorum yönünde cevap vermiş ve karma eğitim öğrencilerin karşı cinslerine daha saygılı davranış ve tutumlarda bulunacağını savunurken; 73 öğrenci ise karma eğitimin, kişinin karşı cinslerine karşı davranışlarındaki saygıya ve tutumlarındaki orantıya etki etmediğini düşündüklerini belirtmişlerdir. 33 öğrenci ise bu soruda kararsız kalmıştır.

Bu bölümün genel bir değerlendirmesi yapılacak olursa; öğrenciler karma eğitim modeline dair sorulan 10 soruya genel itibari ile olumlu cevaplar vermişler ve karma eğitim lehinde düşünce belirtmişlerdir. Fakat bu sorulara olumsuz cevaplar veren öğrencilerde azımsanmayacak sayıda. Bu sorulara verilen cevaplar neticesinde oluşan kanaatimiz; öğrenciler tarafından karma eğitim hakkındaki olumlu görüşlerin olumsuz görüşlerden daha fazla olduğu yönündedir.

3.1.2. Ayrı Eğitim-Öğretim Üzerine Anket Bulguları

Kız ve erkek öğrencilerin farklı okul ya da sınıflarda eğitim görmelerini ifade eden 'Ayrı Eğitim Modeli' günümüzde ülkemizdeki İmam Hatip Liselerinin neredeyse tamamında uygulanmaktadır. İlahiyat Fakültelerinin de çoğunluğunda son uygulamalarla beraber ayrı eğitim modeli uygulanmaya başlanmış ve ayrı eğitim modeli uygulanan İlahiyat fakültelerinin sayısı da günden güne artış göstermektedir. Ayrı eğitim modelinin bahsi geçen fakültelerdeki pozitif ve negatif yönlerini bizzat muhataplarına sormak için ayrı eğitim modeline dair hazırlanmış anketimizdeki yargılarla bir sonuca ulaşmayı amaçladık. Bu doğrultuda aşağıda verilecek olan anket yargıları ele alınmıştır.

Toplamda her soru 218 öğrenciye yöneltilmiş ve cevaplar içinde boş cevabın olmadığı gözlemlenmiştir. Burada öğrencilere yöneltilen sorular ayrı eğitim modeli üzerine hazırlanmış sorulardır.

Tablo 16. *Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli eğitimi daha verimli hale getirmektedir.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
21	9,63	19	8,71	23	10,55	59	27,06	96	44,03	218	100

Tablo 16'da görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli eğitimi daha verimli hale getirmektedir.' yargısına öğrencilerin %44,03'ü kesinlikle katılıyorum, %27,06'sı katılıyorum, %8,71'i katılmıyorum, %9,63'ü kesinlikle katılmıyorum ve %10,55'i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Yargıya verilen ağırlık cevap katılıyorum olmuş ve öğrencilerin geneli ayrı eğitim modeli ile eğitimin daha verimli hale geldiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu görüşün aksine

azımsanmayacak sayıda öğrenci de ayrı eğitim ile daha verimli eğitim arasında bir ilişkinin bulunmadığını savunmuşlardır.

Tablo 17. *Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli muhafazakâr ailelerin çocuklarını okula gönderme oranını artırmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
15	6,88	21	9,63	35	16,05	56	25,68	91	41,74	218	100

Tablo 17’de görüldüğü üzere ‘Ayrı eğitim modeli muhafazakâr ailelerin çocuklarını okula gönderme oranını artırmaktadır.’ yargısına öğrencilerin %41,74’ü kesinlikle katılıyorum, %25,68’i katılıyorum, %9,63’ü katılmıyorum, %6,88’i kesinlikle katılmıyorum ve %16,05’i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Katılmıyorum yönünde fikrini ifade eden 36 öğrenci muhafazakâr ailelerin çocuklarının üniversite tercihlerinde ilahiyat fakültesini tercih etmelerini, ilahiyat fakültelerinde uygulanan ayrı eğitimle alakalandırmaz iken %67,42’lik oranı kapsayan büyük bir bölüm de ailelerin ayrı eğitim olmasını göz önünde bulundurarak ayrı eğitimin aileler için bir hassasiyet ölçüsü olduğu yönünde kanaatlerini dile getirmişlerdir.

Tablo 18. *Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmelerini sağlamaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
17	7,79	25	11,46	21	9,63	60	27,52	95	43,57	218	100

Tablo 18'de görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmelerini sağlamaktadır.' yargısına öğrencilerin %43,57'si kesinlikle katılıyorum, %27,52'si katılıyorum, %11,46'sı katılmıyorum, %7,79'u kesinlikle katılmıyorum ve %9,63'ü de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Çoğunluğu oluşturan 155 öğrenci katılıyorum yönünde görüş belirterek ayrı eğitimin öğrencilerin kendilerini ifade edebilmede rahatlık sunduğu fikrini savunmuşlardır. Yine 42 öğrenci de ayrı eğitim ile öğrencilerin daha özgürce kendilerini ifade edebilmeleri arasında bağlantı olmadığını savunmuşlardır.

Tablo 19. *Örneklemin ‘Ayrı eğitim modeli; meslek derslerine (Kur’an’ı Kerim, Fıkıh vb.) daha rahat katılım sağlayarak başarıyı artırmaktadır.’ yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
15	6,88	28	12,84	22	10,09	63	28,89	90	41,28	218	100

Tablo 19’da görüldüğü üzere ‘Ayrı eğitim modeli; meslek derslerine (Kur’an’ı Kerim, Fıkıh vb.) daha rahat katılım sağlayarak başarıyı artırmaktadır.’ yargısına öğrencilerin %41,28’i kesinlikle katılıyorum, %28,89’u katılıyorum, %12,84’ü katılmıyorum, %6,88’i kesinlikle katılmıyorum ve %10,09’u da kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargı hakkında kanaatlerini belirtmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplardan 153’ü katılıyorum yönünde olmuş ve imam hatip liselerinde özellikle meslek dersleri açısından ayrı eğitimin daha faydalı olduğu fikri savunulmuştur. Yine 43 öğrenci de katılmıyorum diyerek aksi yönde fikirlerini beyan etmişlerdir. 22 öğrencide bu soruda çekimser kalmıştır.

Tablo 20. *Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli ile çekingen ve utangaç öğrenciler daha aktif olabilmektedir.' yargısı ile ilgili dağılımı*

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
18	8,25	25	11,46	15	6,88	55	25,22	105	48,16	218	100

Tablo 20’de görüldüğü üzere ‘Ayrı eğitim modeli ile çekingen ve utangaç öğrenciler daha aktif olabilmektedir.’ yargısına öğrencilerin %48,16’sı kesinlikle katılıyorum, %25,22si katılıyorum, %11,46’sı katılmıyorum, %8,25’i kesinlikle katılmıyorum ve %6,88’i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Öğrencilerin verdiği cevaplardan 43’ü katılmıyorum yönünde olmuş ve ayrı eğitimin çekingen öğrenciler üzerinde bir etkisinin olmadığı fikri savunulmuştur. Yine çoğunluğu oluşturan 160 öğrenci de katılıyorum diyerek aksi yönde fikirlerini beyan etmişler ve utangaç öğrencilerin ayrı eğitimde daha rahat hareket edebildiklerini savunmuşlardır. 15 öğrencide çekimser kalmıştır.

Tablo 21. Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli ile karşı cinslerin duygusal yaşantılarının derslerinde başarısız olmalarına mâni olunmaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
54	24,77	69	31,65	10	4,58	38	17,43	47	21,55	218	100

Tablo 21'de görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli ile karşı cinslerin duygusal yaşantılarının derslerinde başarısız olmalarına mâni olunmaktadır.' yargısına öğrencilerin %21,55'i kesinlikle katılıyorum, %17,43'ü katılıyorum, %31,65'i katılmıyorum, %24,77'si kesinlikle katılmıyorum ve %4,58'i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. 123 öğrenci duygusal yaşantıların eğitimin ayrı ya da karma olması ile bir alakası olmadığını ve bu durumunda netice de eğitim başarısını etkilemediğini savunmuşlardır. Öğrencilerin verdiği cevaplardan 86'sında ise öğrenciler ayrı eğitimle başarıyı olumsuz etkileyebilecek duygusal yaşantıların önüne geçilerek eğitim başarısının artırılabilirliğini savunmuşlardır. 10 öğrencide çekimser kalmıştır.

Tablo 22. Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli dini açıdan daha uygundur.'

yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
17	7,79	18	8,25	15	6,88	45	20,64	123	56,42	218	100

Tablo 22'de görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli dini açıdan daha uygundur.' yargısına öğrencilerin %56,42'si kesinlikle katılıyorum, %20,64'ü katılıyorum, %8,25'i katılmıyorum, %7,79'u kesinlikle katılmıyorum ve %6,88'i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Bariz çoğunluğu oluşturan 168 öğrenci, dini hassasiyeti gereği ayrı eğitim uygulamasına sıcak baktığını ifade ederken 35 öğrenci ise ayrı eğitim ile dini hassasiyet konusunda alaka olmayacağını savunmuşlardır. 15 öğrenci de çekimser kalmıştır.

Tablo 23. Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli öğrencilerin daha güvende olmalarını sağlar.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
34	15,59	65	29,81	26	11,92	38	17,43	55	25,22	218	100

Tablo 23'te görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli öğrencilerin daha güvende olmalarını sağlar.' yargısına öğrencilerin %25,22'si kesinlikle katılıyorum, %17,43'ü katılıyorum, %29,81'i katılmıyorum, %15,59'i kesinlikle katılmıyorum ve %11,92'si de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Az da olsa çoğunluğu oluşturan 99 öğrenci, ayrı eğitimin güvenlik gerekçesi olamayacağı yönünde fikirlerini ifade ederken 93 öğrenci de ayrı eğitim ile öğrencilerin kendilerini güvende hissedebileceklerini savunmuşlardır. 26 öğrenci de çekimser kalmıştır.

Tablo 24. Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli öğrencilerin özgüven kazanmalarına katkıda bulunur.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
85	38,99	40	18,34	27	12,38	46	21,10	20	9,17	218	100

Tablo 24'te görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli öğrencilerin özgüven kazanmalarına katkıda bulunur.' yargısına öğrencilerin %9,17'si kesinlikle katılıyorum, %21,10'u katılıyorum, %18,34'ü katılmıyorum, %38,99'u kesinlikle katılmıyorum ve %12,38'i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. 66 öğrenci soruya katılıyorum yönünde cevap vererek ayrı eğitimin özgüvene olumlu etkisinin olduğunu savunmuş, 125 öğrenci ise ayrı eğitimin özgüven kazanımında öğrenciye katkı sağlamayacağını düşünmektedir. Bu soruya 27 öğrenci çekimser kalarak fikir belirtmemişlerdir.

Tablo 25: Örneklemin 'Ayrı eğitim modeli özellikle üniversite çağındaki gençlerin duygusal tavırlarını kontrol etmekte büyük katkı sağlamaktadır.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
84	38,53	30	13,76	36	16,51	49	22,47	19	8,71	218	100

Tablo 25'te görüldüğü üzere 'Ayrı eğitim modeli özellikle üniversite çağındaki gençlerin duygusal tavırlarını kontrol etmekte büyük katkı sağlamaktadır.' yargısına öğrencilerin %8,71'i kesinlikle katılıyorum, %22,47'si katılıyorum, %13,76'sı katılmıyorum, %38,53'ü kesinlikle katılmıyorum ve %16,51'i de kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Çoğunluğu oluşturan 114 öğrenci soruya katılmıyorum yönünde cevap vererek ayrı eğitimin üniversite çağına gelmiş ve kararlarını kendi başlarına alabilecek olgunluğa erişmiş bireylerin davranışlarını kontrol altına almakta herhangi bir etkisi olmadığını savunmuş, 68 öğrenci ise ayrı eğitimin davranış kontrolünde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. 36 öğrenci ise çekimser kalarak fikir belirtmemişlerdir.

Tablo 26: Örneklemin 'İlahiyat fakültesi tercihinde, fakültede ayrı ya da karma eğitim-öğretim uygulanıp uygulanmadığını dikkate aldım.' yargısı ile ilgili dağılımı

Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Toplam	
(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
73	33,48	45	20,64	30	13,76	30	13,76	40	18,34	218	100

Tablo 26'da görüldüğü üzere 'İlahiyat fakültesi tercihinde, fakültede ayrı ya da karma eğitim-öğretim uygulanıp uygulanmadığını dikkate aldım.' yargısına öğrencilerin %18,34'ü kesinlikle katılıyorum, %13,76'sı katılıyorum, %20,64'ü katılmıyorum, %33,48'i kesinlikle katılmıyorum ve %13,76'sı da kararsızım diyerek toplamda 218 öğrenci bu yargıyı cevaplamıştır. Çoğunluğu oluşturan 118 öğrenci soruya katılmıyorum yönünde cevap vererek üniversite ve fakülte tercihlerinde ayrı ya da karma eğitim verilip verilmediğini dikkate almadıklarını ifade etmiş, 70 öğrenci ise bu duruma dikkat ederek ilahiyat fakültesini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. 30 öğrenci ise çekimser kalarak fikir belirtmemişlerdir.

Bu bölümün genel bir değerlendirmesi yapılacak olursa; öğrenciler ayrı eğitim modeline dair sorulan sorulara genel itibari ile birkaç soru hariç pek olumlu cevaplar vermemiş ve ayrı eğitim lehinde farkındalık oluşturacak görüşler belirtmemişlerdir. Fakat bu sorulara olumlu cevaplar veren öğrenciler de azımsanmayacak sayıdadır.

Bu yargılara verilen cevaplar neticesinde oluşan kanaatimiz; öğrenciler tarafından ayrı eğitim hakkındaki olumsuz görüşlerin olumlu görüşlerden daha fazla olduğu yönündedir.

3.2. Karma ve Ayrı Eğitim Öğretim Üzerine Anket Sonuçlarının Ortak Değerlendirilmesi

Eğitim ortamının karma mı yoksa ayrı mı olması gerektiği tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi ilahiyat fakültelerinde de sürekli gündeme gelmektedir. Ülkemizde genel olarak son yıllarda uygulanmakta olan durum; ilahiyat fakültelerinde ayrı eğitim verilmesi yönünde olmaktadır. Bu uygulama eğitimci ve öğrenciler arasında fikir ayrılıklarına neden olabilmektedir. Ayrı eğitimi savunanların da karma eğitimi savunanların da kendilerince geçerli sebepleri bulunmaktadır. Bu sebepler uygulanan anketle gün yüzüne çıkarılmak istense de ülkemizdeki tüm İlahiyat Fakültesi ve İslami İlimler Fakültesi öğrencileri ve akademisyenlerine ulaşamadığı için genelleme yapılması doğru olmayacaktır. Fakat burada elde edilen bulguların da konunun anlaşılmasını veya gündemden düşmeyen bu husus için bir ışık ya da açılım sağlayacağı söylenebilir.

İlahiyat fakültelerinde ayrı eğitim isteyenlerin nedenleri arasında neler yer almakta, öğrenci ve velilerin yetiştikleri ortam, dini eğitim ve hassasiyetleri, hayat düşünceleri gibi ne tür etkenlerin olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Kur'an'ı Kerim, fıkıh gibi derslerin okutulduğu ilahiyat fakültelerinde özellikle kız öğrencilerin bu derslere aktif olarak katılım sağlamak istemeleri, ayrı eğitim ortamını tercih etmelerine ve desteklemelerine neden olan önemli etkenlerdendir. Bir diğer önemli etken de dini açıdan kız ve erkek öğrencilerin ayrı olarak eğitim almasının uygun olduğu görüşünün büyük bir çoğunluk tarafınca benimsenmiş olmasıdır. Bu nedenlerin yanı sıra eğitimde çekingen ve utangaç öğrenci yapısı nedeniyle ayrı eğitim tercihi ön plana çıksa da yaptığımız anket çalışmasında öğrencilerin daha çok

karma eğitim lehinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Özellikle toplum yapısının giderek kadın ve erkeğin bir arada bulunmasını gerektiren bir yapıya bürünüyor olması, kadınların gün geçtikçe iş hayatında ve sosyal hayatta daha aktif görev almaya başlamış olmaları karma eğitim içerisinde öğrencilerin bu duruma hazır hale gelmelerinin daha kolay olacağı yönünde bir düşünce ortaya çıkmaktadır.

Yargılara verilen cevaplarda 'Fikrim Yok' seçeneğinin hatırı sayılır düzeyde olmasının, konunun başında da ifade edildiği üzere öğrencilerin bu konuda zihinlerinin karışık olduğunu ve fikir beyan ederken çekimser davrandıklarını göstermektedir.

Her iki durum için çözüm yolları üretilirken karma eğitimin de ayrı eğitimin de olumlu ve olumsuz yönlerinin çok detaylı olarak düşünülmesi gerekmektedir. Hangi eğitim ortamında daha sağlıklı ve verimli bireyler yetişecekse, bunlar iyi değerlendirilmeli ve ona göre bir sonuca varılmalıdır.

3.3. Karma ve Ayrı Eğitim-Öğretim Üzerine Mülakat Bulguları

Konuyla alakalı yargıları içeren anketin yanı sıra eksik kalan tarafların da olabileceği düşüncesi ya da daha farklı noktalardan konuya yaklaşılabilceği düşüncesi ve gerçeğiyle öğrencilerle mülakat yapılmıştır.

Mülakat, İğdır İlahiyat Fakültesinde eğitim alan toplam da 282 olan 3. ve 4. sınıf öğrencilerden, 15'i kız 15'i erkek olmak üzere 30 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerin belirlenmesinde random örnekleme metodu kullanılarak bir öğrenciden isim listelerinden bir sayı söylenmesi istenmiş daha sonra da aritmetik olarak devam edegelen sayılara dek gelecek şekilde 15'er kız ve erkek öğrenci sayısına ulaşıncaya kadar öğrenci seçimi devam etmiş ve örneklem oluşturulmuştur.

Mülakatın sağlıklı sonuçlar verebilmesi için sorular birebir öğrencilere sorulmuş, anlaşılamayan noktalar açıklığa kavuşturulmuş, gerekli notlar alınmıştır. Tüm bunlarla beraber soruların daha rahat cevaplanabilmesi açısından öğrencilere yazılı olarak verilmiş ve verilen cevaplar dikkatli bir şekilde toplu halde kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler sonucunda kayıt altına alınan düşünceler dikkatlice incelenerek değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

3.3.1. Karma Eğitim-Öğretim Üzerine Öğrencilerin Mülakat Bulguları

İlk olarak öğrencilere yönelttiğimiz karma eğitime dair sorulara karşı vermiş oldukları cevaplardan ortaya çıkan bulgular ele alınmıştır.

Görüşme yapılan 3. sınıf öğrencileri ilk iki senelerinde, 4. sınıf öğrencileri ise ilk üç senelerinde karma olarak, sonraki senelerinde ise ayrı olarak eğitimlerine devam etmektedirler. Bu nedenle her iki eğitim ortamında da buldukları için konuya dair sorulan sorulara mukayeseli cevaplar verebilmişlerdir.

Yapılan mülakatlar neticesinde, karma eğitim modelini savunan öğrencilerin gerekçeleri şu şekilde sıralanabilir;

- Karma eğitim, öğrencilerin davranışlarını kontrol etmede olumlu katkı sağlayacaktır. Öğrencilerden bir tanesinin “Sınıfımızda karma olarak eğitim aldığımız zamanlarda hem erkekler hem de kızlar hal ve hareketlerine, söyledikleri sözlere daha dikkat ediyorlardı. Sınıflar ayrılınca bu durum ortadan kalktı ve adeta lise dönemine dönmüş gibi olduk” ifadesi bu yargıyı açıklamakta oldukça dikkat çekici olmuştur.
- Karma eğitimle sınıflarda öğrencilerin sergileyebilecekleri sınıf düzenini etkileyebilecek olumsuz tutum ve davranışların önüne geçilmiş olur. Erkek öğrencilerden bir tanesi “Sınıfların ayrılmasından sonra sınıf içerisinde arkadaşlarının çok rahat şekilde hareket ettiklerini hatta sınıf içerisinde argo kelimeler kullandıklarını” ifade etmiştir.
- Karma eğitim, öğrencilerin birbirlerine insan olarak değer vermelerini sağlar ve erkek-kız öğrenciler arasında duygusal sorunlar oluşmasını engeller. Kız

öğrencilerden bir tanesinin “Ayrı sınıflarda iken hem bayanların hem de erkeklerin karşı cinsi ulaşılmaz olarak görmeye başlayıp, bu durumdan kaynaklı olarak kız ve erkeklerin birbirlerini olduğundan farklı şekilde düşünmeye başladığı ama karma sınıfta iken normal hemcinsleri gibi karşı cinsinde normal olarak görüldüğü ve sadece herhangi bir insan/öğrenci gibi davranıldığı” ifadesi dikkat çekicidir.

Mülakatlardan ortaya çıkan diğer dikkat çekici hususların da şu şekilde sıralanması mümkündür;

- Karma eğitimle öğrencilerde rekabet duygusu gelişerek okul başarısı artmaktadır.
- Karma eğitim, toplumda ve karşı cinsler arasında iletişimi ve sosyalleşmeyi kolaylaştırır.
- Karma eğitim ilerleyen zamanlarda iş hayatında kişilerin daha rahat hareket edebilmelerine olanak sağlar.
- Karma eğitime dini açıdan bakıldığında, öğrencilerin birbirlerine dini yönden daha sağlıklı davranmalarına olumlu yönde katkı sağlar.
- Karma eğitim, günümüz toplumunun kaçınılmaz hale getirdiği kadın ve erkeğin aynı ortamda yer aldıkları sosyal hayata hazırlanma konusunda katkılar sağlayacaktır.
- Karma eğitim kişiye özgüven ve sağlıklı iletişim kurma alışkanlığı kazandırarak toplumda istenmeyen ya da beklenmeyen davranış bozukluklarının oluşmasına engel olabilecektir.

Öğrencilere uygulanan mülakat sonuçlarında karma eğitime yönelik olumlu cevapların ağır bastığı görülmüştür. Bununla beraber karma eğitimin olmaması gerektiği hususunu savunan öğrenciler ise karma eğitim uygulamasında sınıf içerisinde rahat hareket edemediklerini ifade etmişlerdir. Hem sınıfta derse katılım konusunda sorun yaşadıklarını, hem de sınıf içerisinde karşı cinsten arkadaşları varken istedikleri gibi hareket edemediklerini belirtmişlerdir.

Özellikle ayrı eğitim modeli ile eğitim alan öğrencilerin sınıfta arkadaşlarının birbirlerine ve öğretmenlerine karşı uygun olmayan davranışlar sergileyebileceklerini hatta bunun örneklerini de yaşadıklarını, sınıf içerisinde aşırı ses ve gürültünün oluşarak dersin işlenmesine ve anlaşılmasına engel olacak düzeylere ulaşabildiğini bu yüzden de karma eğitimin bu davranışları engelleyebileceğini ifade ederek karma eğitim modelinden yana görüş belirtmişlerdir. Bu gerekçeyle de karma eğitim görülen sınıflarda başarının daha yüksek olduğunu ve olacağını savunmuşlardır.

Karma eğitimin sosyalleşme açısından olumlu faydaları olup olmadığı sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar değerlendirildiğinde; karma eğitim modelinde sosyalleşme açısından bir sorun yaşanmadığı ve yaşanmayacağı, öğrencilerin dini hassasiyetlere de dikkat ederek karşı cinsleriyle sorun yaşamadan sağlıklı iletişim kurabileceklerini, ayrı okuyan öğrencilerin ise belli bir süreden sonra artık karşı cinsleriyle zaruri konuşmaları gerektiğinde dahi zorlandıkları ve karma eğitimin sosyalleşme açısından ayrı eğitimden daha faydalı olduğu görüşü ön plana çıkmaktadır. Bu konuyla alakalı olarak bir öğrenci kendisinin düz lise mezunu olduğunu belirttikten sonra ‘benim ya da benim gibi imam hatip mezunu olmayan arkadaşlarımız iletişim yönünden daha rahat hareket edebiliyorken özellikle ayrı

eğitim modeli uygulanan imam hatip lisesinden mezun olan arkadaşlarımız zaruri durumlarda bile karşı cinsten arkadaşlarımızla iletişim kurmakta zorlanıyor ve çekingen davranıyorlar' diyerek bu konuya dikkat çekmiştir.

Karma eğitimin dini hassasiyete zarar vermeyeceğini, dini hassasiyetlere göre davranmayacak olan kişinin ayrı eğitimde de bunu yapabileceği öne çıkan düşüncelerdendir. Sağlıklı düşünöldüğü zaman toplumunda karma olduğu ve okulda olmasa bile okul dışında serviste ya da yaşadıkları çevrede karşı cinsleriyle ortak yerleri paylaştıklarını ve bununda dinen sakıncası olmadığı gibi okulda da bunun bir mahsurunun olmayacağını belirtmişlerdir. 'Dini hassasiyetlere dikkat etmek kural işinden çok, karakter meselesidir. Bu yüzden de dini hassasiyet göstermeyecek olan kişi ayrı ortamlarda da bu hassasiyetten uzak olabilir.' diyen bir öğrenci bu duruma dair görüşünü ifade etmiştir. Elbette bu düşüncenin aksini yönelten ve aynı ortamda uzun süre bulunmanın dinen uygun olmadığını ve bu yüzden de karma eğitimin olmaması gerektiği yönünde düşüncelerini ifade eden öğrenciler de olmuştur.

Karma eğitimin ilahiyat fakültelerinde olmaması gerektiğini savunan öğrenciler; özellikle meslek derslerinde rahat edemediklerini, Kur'an-ı Kerim derslerinde karşı cinslerinin yanında okumada zorluk çektiklerini ya da fıkıh derslerinde bazı soruları sormadıklarını bu yüzden de karma eğitimin meslek dersleri için uygun olmadığı ifade edilmiştir. Kız öğrencilerin hemen hemen hepsi, erkek öğrencilerinde büyük bir çoğunluğu aynı görüşü ifade etmişlerdir.

Karma eğitimin okul başarısına rekabet oluşturarak katkı sağladığı, ayrı eğitimde ise ders motivasyonunda sorunlar oluştuğu özellikle de yukarıda da belirtilen sınıf içerisinde normalin üzerinde oluşan rahat ortamın kimi zaman dersin

işlenişini engelleyecek boyutlara ulaştığı ve bununda eğitim açısından öğrencilere olumsuz yansımaları olduğu görüşü ağır basmıştır. Karma eğitim ortamında öğrencilerin kendilerini daha kolay frenleyebildikleri, bu durumun da dersin akışını ve sınıf ortamındaki huzurun sağlanmasını büyük ölçüde kolaylaştırdı ifade edilmiştir. Bu yüzden de karma eğitimin olmasının okul başarısı için daha faydalı olacağı görüşü belirtilmiştir.

Üniversite yaşamlarından sonra büyük bir çoğunluğun çalışmayı düşünmesinden dolayı çalışacakları ortamlarında karma ortamlar olacağı, çalışmak istemeyen öğrencilerin dahi yine günümüz toplumunun bir getirisi olarak karma ortamlardan uzaklaşamayacaklarını ifade eden öğrenciler, ileriki zamanlardaki iş ve sosyal yaşamlarına yönelik olarak da ilahiyat fakültelerinde karma eğitim modelinin uygulanması gerektiği ifade etmişlerdir.

3.3.2. Ayrı Eğitim-Öğretim Üzerine Öğrencilerin Mülakat Bulguları

Araştırmanın yapıldığı fakültede uygulanmaya başlayan ayrı eğitim ortamının başarılı olup olmadığı, pozitif ve negatif yönlerinin neler olduğu yapılan mülakatta sorulan sorularla ele alınmıştır.

Yapılan mülakatlara göre ayrı eğitimi destekleyen öğrenci oranı desteklemeyenler kadar çok olmasa da ayrı eğitim-öğretim modeli uygulanması yönünde fikir belirten öğrenciler de olmuştur.

Ayrı eğitimi destekleyen öğrencilerin ekseriyeti, okulda karma eğitim gören öğrencilerde sınıf düzeninin ve okul başarısının olumsuz yönde etkilendiğini ifade etmişlerdir. Bu görüşü belirten öğrencilerden birisi "Karma eğitim modelinde eğitim görüldüğü zaman erkek olsun, kız olsun öğrencilerin odak noktaları sadece dersleri olmayabiliyor. İstemsiz de olsa kasıtlı da olsa karşı cinslerin bulunduğu ortamlarda düşünceler farklı alanlara dağılabiliyor. Bu da eğitim-öğretimde motivasyonu düşürerek başarıyı olumsuz yönde etkileyebiliyor." Cümleleriyle ayrı eğitim-öğretimin başarı endeksli olarak fayda sağlayacağını belirtmiştir.

Özellikle toplumsal bir baskıdan dolayı beraber okumak istemediklerini belirten öğrenciler de azımsanmayacak orandadır. Özellikle aile yapıları muhafazakâr olan öğrencilerin yetiştikleri ortamın da etkisiyle ayrı ortamda eğitim görmek istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrı olarak eğitim aldıkları imam hatip liselerinden mezun olmuş öğrencilerde aynı uygulamanın ilahiyat fakültesinde de devam etmesi yönünde fikir belirtmişlerdir. Bunun yanında imam hatip lisesinde iken ayrı eğitim gördükleri dönemlerdeki sıkıntıları da göz ardı edemeyeceklerini de

eklemişlerdir. İlahiyat fakültesinin genel yapısında da dini gerekçelerle ayrı eğitim görülmesi yönünde toplum tarafından bir beklentinin olduğunu ifade eden öğrenciler, bu durumdan etkilenen öğrencilerin de ayrı eğitim görmek istediklerini, normal şartlarda karma ortamlarda bulunmalarına rağmen bu sebeple ilahiyat fakültesinde ayrı olarak eğitim almak istediklerini belirtilmişlerdir.

Karma eğitim verilen ortamlarda özellikle meslek derslerinin okunmasının oldukça zorlaştığı, bu derslerde başarının ister istemez düştüğü savunulmuş ve ayrı eğitim desteklenmiştir. Özellikle kız öğrencilerin Kur'an'ı Kerim derslerinde sesli okuma yapmak istemedikleri, hatta bu yüzden bu derslere girmekten bile geri durduklarını ifade eden öğrenciler olmuştur. Kuran'ı Kerim dersinin yanı sıra hitabet gibi yine fıkıh derslerinde de kimi zaman benzer sorunların yaşandığı, öğrencilerin kendini ifade etme konusunda sorun yaşamaları da sormak istedikleri sorularda karma eğitim ortamından dolayı sınıfta soru sormaktan çekinildiği ve bu durumdan dolayı eğitimlerinde aksamalar olduğunu ifade eden öğrencilerde olmuştur.

Karma eğitimde görülen öğrenciler arasındaki çekememezlik durumları ve rekabetin olumsuz yönlerinin olduğu ve bu durumlardan dolayı da ayrı eğitimin daha faydalı olacağını savunan öğrenciler de olmuştur.

Ayrı eğitimde herhangi bir cinsiyet ayrımcılığına yol açılmadığını, akademisyen ve fakülte idaresinin bu yönde bir cinse pozitif ayrımcılık yapmadığını ve bu durumunda ayrı eğitim için olumsuzluk oluşturmayacağı da belirtilmiştir. Yalnız kız ve erkek öğrencilerin karma eğitim ortamında bulunmaları sonucunda birbirlerine karşı cinsiyet rollerinin farkındalığının kaybolup sıradanlaşmasına neden olabileceğini savunan görüşler de mevcuttur.

Ayrı eğitim modelini faydalı görenlerle beraber ayrı eğitim modelinin olumsuzluklarına değinen öğrenciler de olmuştur. Ayrı eğitimin sosyalleşmeyi olumsuz etkilediği öğrenciler tarafından genel kabul olarak görülse de bunun çokta topluma yansımadığını; çevrelerinde, mahallelerinde, çarşı-pazarda herhangi bir sorun oluşturmadığını ifade etmişlerdir.

Hatta kız ve erkeklerin aynı ortamda bulunmamalarının, arkadaşlık ilişkisi dahi kurmamalarının dini açıdan daha faydalı olduğunu düşündükleri için bu yönüyle ayrı eğitim modelinin uygulanması gerektiği de belirtilmiştir. Sosyalleşme sürecinin başarılı olmasını savunan öğrenciler; bu sürecin istenilen şekilde olmasının, kişilerin kendi karakterleri ile alakalı olduğunu belirtmişlerdir. İlave olarak başarılı bir sosyalleşme süreci için karma eğitime gerek duyulmadığı, ayrı eğitim modelinde de öğrencilerin bunu başarabileceğini belirten öğrenciler de olmuştur.

Ayrı eğitim konusunda ağırlıklı olarak erkek öğrenciler ders motivasyonlarında düşüş olduğunu belirterek karma eğitimin faydalı olabileceği görüşünde bulunurken kız öğrencilerin genelinde ise sınıfta daha rahat edilebilmesi açısından ayrı eğitimin kendileri açısından daha faydalı olacağını düşünmektedirler. Elbette ki hem kız hem erkek öğrenciler içinde bu fikirlerin aksini düşünen hemcinsleri de bulunmaktadır.

Kendilerine soru yöneltildiğinde araştırma grubunun çoğunluğu, ilahiyat fakültesinde karma eğitim verilmesinin dini hassasiyetlere zarar verip vermeyeceği hususunda bunun bir sakınca doğurmayacağını belirterek, zaten ilahiyat fakültesini tercih eden öğrencilerin burada ayrı olarak mı yoksa karma olarak mı eğitim verildiğini önemsemeden ve dikkat etmeden geldiklerini ifade etmişlerdir. Bu yüzden

de karma eğitimde dini hassasiyetin başka bir deyişle karşı cinslerin birbiriyle alakalı münasebetleri konusundaki dini öğreti ve yorumların zarar görmeyeceğini belirtmişlerdir.

Özellikle kız çocuklarının okullaşma oranına ayrı eğitimin faydaları hususunda araştırma grubundaki öğrenciler; velilerin kız çocuklarını daha rahat bir şekilde okula gönderdiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda çocuğunu karma eğitim ortamından uzak tutmak isteyen velilerin; kızlarını okula gönderme konusunda tereddüt yaşadıklarını fakat tereddütlerine rağmen eğitim ortamının karma olması durumunda da kızlarını yine okula göndereceklerini vurgulamışlardır.

Öğrencilerin bir kısmı tarafından her ne kadar ayrı eğitimin faydalı olduğu ifade edilse de çoğunluk tarafından karma eğitimin daha faydalı olacağı savunulmuştur. Özellikle üniversite çağına gelmiş bireylerin duygu ve düşüncelerini her ortamda kontrol altına alabilecekleri veya almaları gerektiği öğrencilerin çoğunluğu tarafından belirtilmiş, eğitim şekli karma da olsa ayrı da olsa öğrencilerin asıl gayelerinden uzaklaşmamalarının kendi iradelerinde olduğu ifade edilmiştir.

SONUÇ

Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi özellikle imam hatip liselerinde ve ilahiyat fakültelerinde karma eğitim modeli mi yoksa ayrı eğitim modeli mi uygulanmalı tartışmaları her zaman gündemdeki yerini korumaktadır.

Yapılan araştırma ile bu tartışma konusunun asıl muhataplarına ulaşmak ve onların görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Bu gaye doğrultusunda Iğdır İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin üzerinde anket ve mülakat teknikleri uygulanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin evren olarak seçilmesinde, Iğdır ilindeki sosyo-kültürel ve dini değerlere olan bakış açısının konuya yaklaşımının da görülmek istenmesi önemli bir etken olmuştur. Öyle ki çeşitli kültür ve inanç kaynaklarına sahip Iğdır ilindeki ailelerin ve kurumların, konuya dair yaklaşımlarında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Araştırma konusunun başlığı; başlangıçta orta öğretimdeki eğitim sürecinin etkisinin de gözlemlenmesi maksadıyla hem imam hatip lisesi hem de ilahiyat fakültesi öğrencilerini kapsamına almışken şehrin farklı anlayışları içerisinde barındırmasından dolayı konunun daha hassasiyet içereceği ve yanlış anlamalara sebebiyet verebileceği gerekçeleri ile imam hatip liselerinde çalışmanın yapılması uygun görülmemiş ve bu çalışma sadece ilahiyat fakültesi öğrencileri ile sınırlı tutulmak durumunda kalmıştır.

Yine Iğdır şehrinde yaşayan çok sayıdaki Caferi mezhebine mensup öğrencinin de konuya dair görüşleri merak edilse de Caferi mezhebine mensup öğrencilerin İlahiyat fakültesini tercih etmemeleri nedeni ile bu durumdan çalışmada faydalanılamamıştır. İlahiyat fakültesinin Caferi mezhebine mensup öğrenciler

tarafından tercih edilmemesinin nedeni tıpkı imam hatip liselerinin de tercih edilmeme nedeninde olduğu gibi; bu kurumlarda Sünni mezheplere yönelik bir dini eğitim verildiği inancının yatmakta olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ayrı bir araştırmaya ihtiyaç duymaktadır.

Yine de araştırma, Caferi mezhebine mensup olmayıp ilahiyat fakültesini tercih etmiş olan İğdırlı öğrencilerin konuya dair bakış açılarını yansıtmada yardımcı olmuştur.

Araştırmanın içeriğine gelince; öğrencilerin hepsinin ortak olarak belirttiği husus, ayrı eğitim sınıflarında öğrencilerin davranışlarını kontrol edemedikleri ve sınıf düzenini bozacak tutumlar sergiledikleri, bu durumların ise ders başarısını olumsuz etkilediğidir. Ancak karma eğitimde kız ve erkek öğrencilerin sınıf içerisinde birbirleri ile fikir ayrılıklarından kaynaklı sürtüşmeler yaşadıkları ve bu durumun da olumsuz etkileri olduğunu belirttikleri gözlenmiştir.

Her iki eğitim-öğretim modelinin de olumlu ya da olumsuz yönlerine dair görüş belirten öğrencilerde dikkat çeken bir durum olarak; her iki eğitim modelinin de içinde bulunmuş olan öğrencilerin çok büyük bir bölümünün karma eğitim-öğretimden yana fikir beyan ettikleri anlaşılmıştır.

Öğrenciler genel olarak her iki eğitim-öğretim modelinin de olumlu ve olumsuz yönlerinden bahsetmişler, yetişmiş oldukları kültür ve meslek dersleri açısından düşündüklerinde ayrı eğitim-öğretim modelinin uygulanması fikrinde birleşmişlerdir. Aynı zamanda öğrenci davranışlarının aile eğitimi ve oturmuş karakter meselesi olduğunu, ders başarılarında da ön öğrenmelerin büyük bir önem

taşıdığını belirterek sağlıklı bir bireyin yetişmesi için karma eğitim-öğretim modelinin olması gerekliliğini vurgulamışlardır.

Bu görüşlerin yanı sıra karma eğitim-öğretim modelini savunan öğrenciler, ilahiyat fakültesi derslerinin dinî yönde olmasından dolayı en azından bazı meslek derslerinde ayrı eğitimin bu amaca yönelik daha doğru bir tercih olacağı kanaatini taşıdıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Fıkıh derslerinde kimi konular geldiğinde öğrencilerin bir kısmının karma sınıf ortamında bu konulardan rahatsız olduğu, hatta ayrı olmak kaydıyla bu konuları işlemek istediklerini ifade ettikleri öğrencilerin mülakatlarında belirtilmiştir. Hal böyle iken ders maksatlı dahi olsa bu konularda utangaçlık gösteren öğrencilerin ilerleyen dönemlerde görev almaları durumunda benzeri sorularla ya da durumlarla karşılaştıklarında ne tür tepkiler verecekleri büyük bir merak konusu haline gelmektedir.

Araştırmada, öğrencilerin ekseriyetinin dini eğitimlerini mahalle/köy camilerinde aldıkları ve dini konulara yaklaşımlarında daha çok yetiştikleri kültürden gördükleri dini anlayışların etkili olduğu görülmüştür. Bu durum da çok az sayıda öğrencinin fikir beyanında ilahiyat fakültesinde aldığı eğitime göre cevap verdiklerini göstermektedir. Yine ailelerinde eğitim düzeylerinin ilkökul ve ortaokul seviyesinde yoğunlaştığı ve öğrencilerini akademik nedenlerden çok kültürel bir yaklaşımla ilahiyat fakültelerine gönderdikleri, konumuza dair de özellikle kız öğrencilerin bir kısmının velileri tarafından üniversite eğitimi için tek tercih olarak ilahiyat fakültelerine yönlendirildikleri anlaşılmıştır. Bunu yaparken de çocuklarının ilahiyat fakültesinde daha korunaklı olacaklarını düşündükleri belirlenmiştir.

Öğrenciler konu ile alakalı görüşlerini belirtirken; okudukları liselerde uygulanan eğitim-öğretim modeline ve almış oldukları eğitime göre fikirlerini beyan ederek savunmuşlardır. Bu durum neticesinde ayrı eğitim öğretim modelinin uygulandığı imam hatip lisesinden mezun olan öğrencilerin; fakültede ayrı eğitim-öğretim modelinin, karma eğitim-öğretim modelinin uygulandığı imam hatip lisesinden ve diğer liselerden mezun olan öğrencilerin ise yine fakültede karma eğitim-öğretim modelinin olması gerektiğini benimsedikleri görülmüştür. Fakat din eğitimcilerinin çoğunluğu; konu hakkındaki fikirlerini beyan ederken, karma eğitim-öğretim modelinin faydalarını sıralamakla beraber ilahiyat fakültelerinde verilen meslek derslerinde uygun olan modelin ayrı eğitim-öğretim modeli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Çalışma evreni olarak seçtiğimiz Iğdır İlahiyat fakültesinde bundan 3 yıl öncesine kadar karma eğitim-öğretim modelinin uygulanması nedeni ile araştırma evrenine dâhil ettiğimiz öğrencilerin ayrı eğitim-öğretim olmadığını bilerek bu fakülteyi tercih ettikleri ve bu durumun, öğrencilerin karma ya da ayrı eğitim-öğretim modelini tercih ederken dini hassasiyetlerini göz önünde bulundurma hakkına sahip olmadıkları görülmüştür. Bundan dolayı öğrenciler, her iki modele de eşit oranda yakınlık göstermişler fakat hatırı sayılır bir çoğunluk şu an uygulanan ayrı eğitim-öğretim modeline rağmen karma eğitim-öğretimden yana kanaat belirtmişlerdir.

Karma eğitim-öğretimin olması gerektiğini belirten öğrenciler, konuya dini açıdan yaklaşarak ayrı eğitim-öğretim modelinin uygulamasının günümüz şartlarında pek bir anlam ifade etmediğini belirterek gerek sosyal medya aracılığı ile

gerekse toplumun giderek karma bir hal alması ve bu durumdan kaçmanın pek de mümkün olmamasını ileri sürerek ayrı eğitim-öğretim modelinin amacına ulaşmadığını ifade etmişlerdir. Sınıflarda ve derslerde ayrı olarak eğitim gören öğrencilerin kantinde, otobüslerde, dolmuşlarda, sınavlarda ve okul dışındaki sosyal hayatlarında karma ortamlarda bulduklarını ve sınıflarda ayrı olmaları ile sınıf dışında karma olarak hayatlarını devam ettirmelerinin zamanla ikilemler yaşamalarına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle de üniversite çağına gelmiş ve ilahiyat eğitimi almakta olan bireylerin belli kalıplar içerisine sokularak yönlendirilmeye ya da kontrol edilmeye çalışılmasının gereksiz olduğunun, öğrencilerin oto-kontrollerini kendilerinin yapmalarının daha sağlıklı ve mantıklı olduğu da belirtilmiştir.

Bunun yanı sıra özellikle Kuran'ı Kerim, dini hitabet, dini musiki ve fıkıh derslerinde karma eğitimin olmasından dolayı da zorluk yaşadığını belirten öğrencilerin sayısının da azımsanmayacak kadar fazla olduğu belirlenmiştir.

Karşımıza çıkan önemli noktalardan birisi de; muhafazakâr bir ailenin yanında kalan ya da belirli bir dini zümreyi temsil eden vakıf, dernek gibi kurumların yurtlarında ya da evlerinde kalan öğrencilerin karma eğitime şiddetle karşı oldukları fakat bu durumun kaldıkları yurttan verilen ekstra eğitimlerden kaynaklı olduğunun belirlenmesidir.

Araştırmamızda; Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerini incelediğimizden dolayı çoğunluğun Iğdır ve çevre illerden gelen öğrenciler olması nedeni ile çıkan sonuçların Doğu Anadolu Bölgesindeki öğrenci fikir ve görüşlerini yansıttığı tabii gerçek olmakla beraber, bu fakülteye ülkemizin çeşitli bölge ve

şehirlerinden de öğrencilerin geldiği ve bu sonuçların o bölge ve şehirlerin düşünce yapısını da içerisinde barındırdığını da göz ardı etmemek gerekmektedir.

Kanaatimizce, ilahiyat fakültelerinde karma ya da ayrı eğitim-öğretim modellerinden hangisinin daha faydalı olacağı hususunda yaptığımız araştırmamız neticesinde konuya dair öğrencilerin sağlıklı ve bilinçli olarak karar verdiklerinde; ayrı eğitim-öğretim modelinin faydalı yönleri olsa da bu faydaların karma eğitimde de gerekli düzenlemelerle sağlanabileceği şeklinde ağırlıklı fikir ortaya çıkmıştır.

Nihai olarak tespitimiz; öğrencilerin hem kişisel hem ahlaki hem de akademik gelişimleri için ilahiyat fakültelerinde kimi meslek dersleri istisna tutularak karma eğitim-öğretim modelinin uygulanmasının faydalı olacağı düşünce ve tutumunun çoğunlukta olduğudur.

Sonuç olarak, bu konunun üzerine daha derin olarak inilerek karma ve ayrı eğitim-öğretim modellerinin pozitif ve negatif yönlerinin dikkatlice incelenerek gerekli düzenlemelerin yapılması, öğrencilerin hem kişilik hem de akademik gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek ve faydalı olacaktır. Fakat bu düzenlemeler yapılırken ilahiyat fakültelerinde eğitim alan öğrencilerin hazırladıkları hayatta karma ortamda bulunacakları, özellikle öğrendiklerini aktaracakları eğitim kurumlarında sorun yaşamamaları adına üniversite yıllarından iş yaşamlarında karşılaştıkları ortama yönelik eğitimlerin sağlanmasına; dini yönden toplumu eğitecek ve yönlendirecek olan bu öğrencilerin günümüz şartlarına göre önce kendilerini geliştirmeleri ve bu ortamlara göre sağlıklı fikirler üreterek dini yönden de sağlıklı eğitimlerde ve yönlendirmelerde bulunabilmelerinin gerekliliği göz önünde bulundurulmalıdır.

Konu ile alakalı daha geniş çapta, hatta mümkünse tüm ilahiyat fakültesindeki öğrencilerin, öğrenci velilerinin, din eğitimcileri başta olmak üzere her kademedeki eğitimcilerin ve bu alanda uzmanlaşmış akademisyenlerin kanaatleri ile yapacakları değerlendirmeler daha gerçekçi ve faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

‘‘ABD karma eğitimi terk ediyor’’, *Yeni Asya/İstanbul*,
<http://www.tumgazeteler.com/?a=2596070>, 2017

AKIN, Abdullah, *Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi 1920-1950*, Ankara: Ensar Neşriyat, 2012

AKPINAR, Burhan. ‘‘Karma Eğitim İdeolojisi’’, *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa 31-36

AKYÜZ, Niyazi ve **ÇAPÇIOĞLU**, İhsan, *Ana Bakışlarıyla Din Sosyolojisi*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2013

‘‘Dünyada ve Türkiye’de karma Eğitimin Tarihçesi’’, *Doğru Haber*,
<http://dogruhaber.com.tr/haber/238515-dunyada-ve-turkiyede-karma-egitimin-tarihcesi>, (23 Şubat 2017)

DEMİRBİLEK, Sevda, ‘‘Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik açıdan Değerlendirilmesi’’, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 44 Sayı:511, 2007, sayfa: 12-27

Ebû Dâvud, *İlim 1*; **Tirmizî**, *İlim 19*, Hadis no: 2822; **İbn Mâce**, *Mukaddime 17*, Hadis no: 223

ERGÜN, Mustafa, *Eğitim Sosyolojisi*, 3.Baskı, Ankara: Ocak Yayınları, 1994

GÖZÜTOK, Şakir, ‘‘Batı ve İslam Medeniyetinde Karma Eğitim’’, *Marife*, Sayı: 2, 2012, sayfa: 93-112

GÖZÜTOK, Şakir, *Kadınlara Da Farzdır İslam’da Kadın Eğitimi ve Öğretimi*, Ankara: Ensar Neşriyat, 2017

GÜRSOY, İdris, ‘‘ABD Kız-erkek Ayrı Eğitimi Teşvik Ediyor’’, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 22, Yıl 8, 2014

KARATAŞ, İbrahim Hakan. ‘‘Eğitimde Fırsat Eşitliği İçin Karma Eğitim mi Ayrı Eğitim mi’’, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa: 50-53

‘Karma Eğitim Fiyaskosu’, *Ekâbir*, <http://ekarbirweb.blogspot.com/05/karma-egitim-fiyaskosu.html>, (21 Kasım 2017)

KAVAKLI, Ali Erkan, *Karma Eğitim Yüzyılın Pedagojik Yanlışı*, İstanbul: Nesil Yayınları, 2012

KAVAKLI, Ali Erkan (2010). <http://www.ayyildizgazetesi.com/yazar-640-Ali-Erkan-Kavakli-Karma-Egitim-Dayatmasi-Son-Bulmal.html>, (20 Kasım 2017)

KIRKKILIÇ, Ahmet, ‘‘Karma Eğitim ve Tek Cinsiyetli Eğitim Üzerine Değerlendirmeler’’, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa: 19-25

Kurarı Kerim Meali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları:1217, Kaynak Eserler:130, 2017

MERAL, Ahmet, *Karma Eğitimin Zararları*, İstanbul: Kubbe Yayınları, 2014

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, Geçici Madde 8, 9.9.1999/23811, *Resmî Gazete*, (EKİM 1999/2505)

ÖZER, Ahmet, ‘‘Türkiye’de ve Dünyada Eğitime Bakış’’, *Eğitime Bakış*, Sayı 22, Yıl 8, 2014, sayfa: 4-9

SÖNMEZ, Nadir, ‘‘Dünya Karma Eğitimden Vazgeçiyor’’, *Özlenen Rehber*, Sayı: 129, 2013

TEZCAN, Mahmut, *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Yayınları, No: 150, 1985

TUNÇ, Harun, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 33, 2014, sayfa: 608-625

ZENGİN, Zeki Salih, *II. Abdülhamit Dönemi Örgün Eğitim Kurumlarında Din Eğitimi ve Öğretimi*, İstanbul: Çamlıca Yayınları, 2009

ZENGİN, Zeki Salih, *Medreseden Darülfünuna Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi*, İstanbul: Çamlıca Yayınları, 2011

EKLER

1. Anket Örneği

SORU NO	SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Ayrı eğitim modeli eğitimi daha verimli hale getirmektedir.					
2.	Karma eğitim modeli öğrencilerin gerçek hayata daha sağlıklı hazırlanmalarına katkı sağlamaktadır.					
3.	Ayrı eğitim modeli muhafazakâr ailelerin çocuklarını okula gönderme oranını artırmaktadır.					
4.	Karma Eğitim modeli öğrencilerin sosyalleşmelerine yardımcı olmaktadır.					
5.	Ayrı eğitim modeli öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmelerini sağlamaktadır.					
6.	Karma eğitim modeli ile rekabet sağlanarak başarı oranı artmaktadır.					
7.	Ayrı eğitim modeli; meslek derslerine (Kur'an'ı Kerim, Fıkıh vb.) daha rahat katılım sağlayarak başarıyı artırmaktadır.					
8.	Karma eğitim modeli toplumsal cinsiyetin oluşmasına olumlu katkıda bulunmaktadır.					
9.	Ayrı eğitim modeli ile çekingen ve utangaç öğrenciler daha aktif olabilmektedir.					
10.	Karma eğitim modeli öğrencilerin kız/erkek farklılıklarının göz ardı edilmesine neden olur.					
11.	Ayrı eğitim modeli ile karşı cinslerin duygusal yaşantılarının derslerinde başarısız olmalarına mâni olunmaktadır.					
12.	Karma eğitim modeli öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır.					
13.	Ayrı eğitim modeli dini açıdan daha uygundur.					
14.	Karma eğitim modeli, cinsiyet ayrımını ortadan kaldırmakta ve öğrencinin daha başarılı olmasını sağlamaktadır.					
15.	Ayrı eğitim modeli öğrencilerin daha güvende olmalarını sağlar.					

16.	Karma eğitim modeli öğrencilerin eşit haklara sahip olduklarını göstermektedir.					
17.	Ayrı eğitim modeli öğrencilerin özgüven kazanmalarına katkıda bulunur.					
18.	Karma eğitim modeli öğrencilerin; öğretmen ve arkadaşlarına karşı olumsuz ahlaki tutum oluşturmalarına engel olur.					
19.	Ayrı eğitim modeli özellikle üniversite çağındaki gençlerin duygusal tavırlarını kontrol etmekte büyük katkı sağlamaktadır.					
20.	Karma eğitim modeli öğrencilerin karşı cinslerine daha saygılı davranışlar ve orantılı tutumlar göstermesini sağlar.					
21.	İlahiyat fakültesini tercih etmemde ayrı ya da karma eğitim verilmiyor olmasını dikkate aldım.					

2. Mülakat Örneği

Karma ya da Ayrı Eğitim Modeli Üzerine Mülakat Soruları

1. İlahiyat fakültesini tercih etmenizde, ilahiyat fakültesinde ayrı eğitim şekli olması etkili oldu mu? Neden?
2. İlahiyat fakültesinde ayrı eğitim modeli mi yoksa karma eğitim modeli mi uygulanmalı? Neden?
3. Ayrı eğitim modeli sizce öğrencilerin sosyalleşmelerini olumsuz mu etkiliyor? Neden?
4. Karma ya da ayrı eğitim modellerinin öğrenci ve okul başarısına etkisi var mıdır? Neden?
5. Ayrı eğitim modelinin öğrencilerin iletişim becerilerinde olumlu etkisi var mıdır? Düşünceleriniz nelerdir?
6. Ayrı eğitim modelinin tercih edilmesinde dini hassasiyetlerin etkisi var mıdır? Neden?
7. Karma eğitim modeli uygulanması ailelerin özellikle kız çocuklarını okula göndermemelerine neden olur mu? Neden?
8. Ayrı eğitim modelinin uygulandığı okullarda öğrencilerin davranışlarını kontrol etmekte zorlandıklarını, aşırıya gittiklerini düşünüyor musunuz? Neden?
9. Ayrı eğitim modelinin eğitime faydaları ve zararları hususundaki düşünceleriniz nelerdir?
10. Karma eğitim modelinin eğitime faydaları ve zararları hususundaki düşünceleriniz nelerdir?
11. İlahiyat fakültesinde karma eğitim modelinin uygulanması dini hassasiyetlere zarar verir mi? Neden?

12. Ayrı ya da karma eğitim modellerinin ilerleyen eğitim dönemlerinde ve toplumsal yaşamda etkileri olur mu?

13. Bu konuda eklemek istediğiniz başka bir husus var mı?

ÖZGEÇMİŞ

Eyyüp Ensari ÇİÇEKDAĞI, 1993 senesinde Konya’ da doğmuş, ilk ve orta öğrenimini Konya’da tamamlamıştır. Lisans eğitimine, ilk olarak Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde başlamıştır. Daha sonra yatay geçiş yaptığı Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde 2016 senesinde lisans eğitimini tamamlamıştır. Aynı sene Din Sosyolojisi alanında yüksek lisans eğitimine başlayan ÇİÇEKDAĞI, 2017 yılında Iğdır ili Aralık İlçesinde bulunan Gödekli Ortaokulu’nda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak göreve başlamış 2018 senesinde de aynı okula okul müdürü olarak görevlendirilmiş ve halende bu göreve devam etmektedir.